Jul i Thy

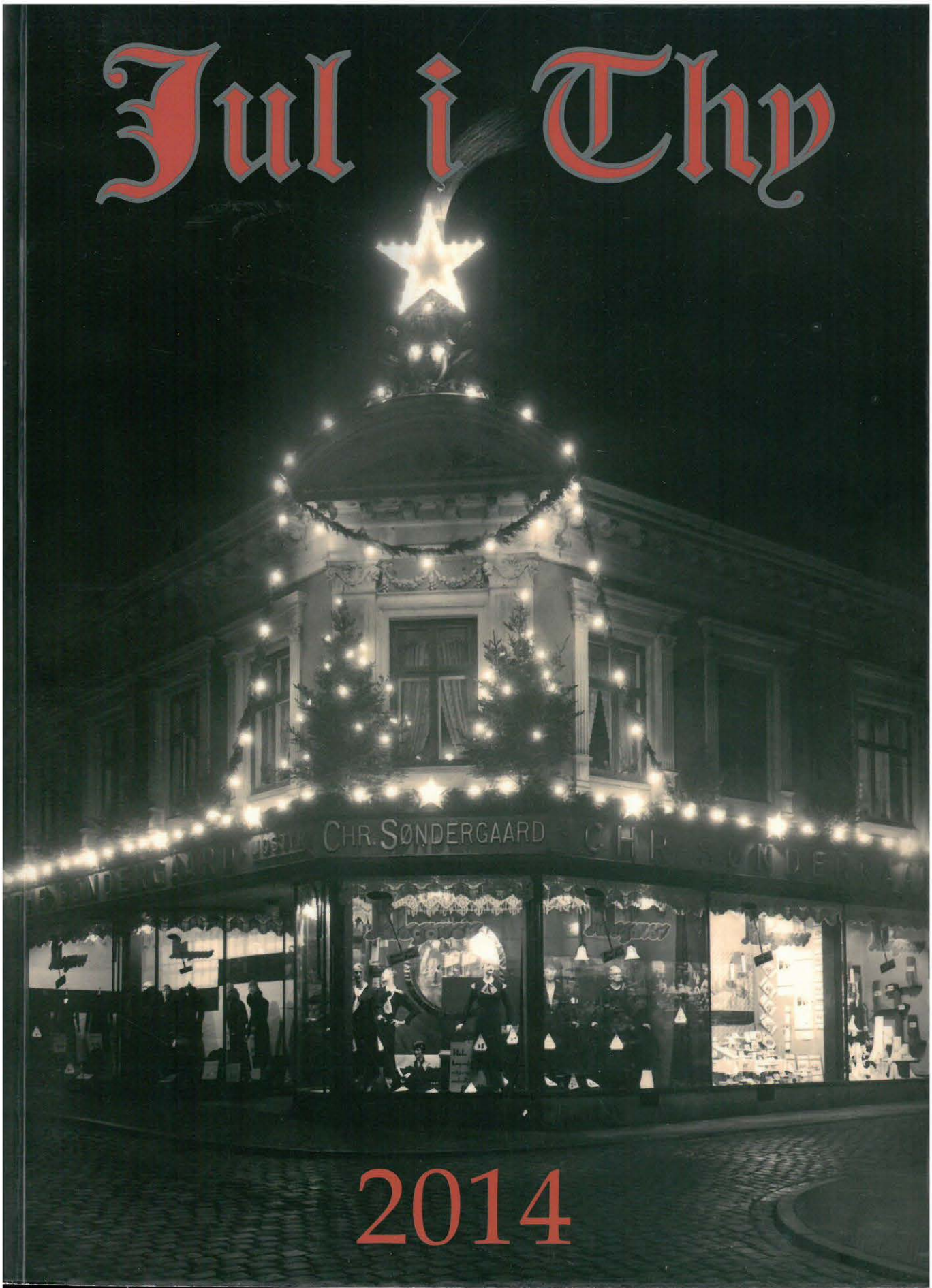

2014

Stenbjerg Kro & Badehotel

I hjertet af Nationalpark Thy

Tlf. +45 9793 8065 - kro@stenbjerg.dk - www.stenbjerg.dk -

VI BRYGGER SMAGSOPLEVELSER

Thisted BRYGHUS

Anno 1902

JUL I THY

2014

84. ÅRGANG

UDGIVET AF
Museum Thy

Indholdsfortegnelse

Borgmesterens kæde fylder 40 3
Af Dorthe Hjorth

Ludvig Nielsen, sadelmager og maler 7
Af Poul Sasser Jensen

Betondækningsgrave og blomsterkasser 11
Af Kjeld Starch Lauritsen

»Nillers« fred og ro – en del af Lyngbys historie 15
Af Klaus Madsen

Oldemors bortgang – i 1944 21
Af Aksel Kristensen

Johan Skjoldborgs efterladte papirer 27
Af Svend Sørensen

Vibeke kom på børnehjem 33
Af Klaus Madsen

Fra Dannevirke til Fredskilde 39
Af Nora Hornstrup

Udvandrede med 150 dollars på lommen 45
Af Chr. C. Harbo

Skolen for livet 49
Af Lissi Ringgaard

Fotograf og onkel Aage Pedersen 55
Af Poul Sasser Jensen

Jul i Thy quiz 59

Fra det gamle album 60

Jubilæumsbilleder 73

Året der gik 75

Adresseoplysninger 79

Borgmesterens kæde fylder 40

Af Dorthe Hjorth

Sidst på året i 1973 fik Ebbe en opringning fra sin læremester, guldsmed Anders Henningsen. Han havde af turistchef Mogens Bjerregaard fået at vide, at Handels- og Landbrugsbanken havde tanker om eventuelt at skænke Thisted en borgmesterkæde, når byen i 1974 skulle fejre 450 års købstadsjubilæum. Henningsen mente, at det var en opgave for os.

Vi var i foråret samme år blevet færdige på det, som dengang hed Guldsmedehøjskolen, det var en toårig formgivningsuddannelse for udlærte guld- og sølvsmede, under Kunsthåndværkerskolen.

At få lov at lave en borgmesterkæde var et drømmejob, som kun få fik lov at udføre, så vi tænkte meget over, hvordan vi skulle gribe sagen an, når vi ikke måtte røbe, at vi vidste noget som helst – ej heller fra hvem.

Vi besluttede at lave et forslag, som vi så kunne bede om at få lov at fremlægge, når det blev offentliggjort. Så vi gav os til at studere Thisted bys historie, kørte til Thisted et par gange, var i Lokalhistorisk arkiv, samlede alt hvad vi fandt inspirerende og brugbart som symboler til en borgmesterkæde.

Da vi boede i Bagsværd, var det noget af en rejse hver gang, med Storebæltsfærgen og næsten ingen motorveje, men vi syntes, det var spændende.

Jeg kan læse i min lommebog den 2. januar 1974: *»Sad og tegnede udkast til borgmesterkæden til langt ud på aftenen. Blev enige om, at vi manglede*

Skitseforlæg og endelig udgave af nogle af symbolerne i borgmesterkæden.

Ebbe og Dorthe Hjort holder kæden. Til højre borgmester Holger Visby. Til venstre direktør Blåbjerg (i blå habit.)

nogle oplysninger, så vi besluttede at køre til Thisted i morgen.« Næste dag står der: *»Nåede færgen kl. 15 og var hjemme hos Ebbes forældre til sen aftensmad.«*

Lørdag den 12. januar ringede Ebbes mor og fortalte, at det stod i Thisted Dagblad, at Handels- og Landbrugsbanken agtede at skænke en borgmesterkæde til byen i anledning af jubilæet.

Så fik vi travlt. Vi var enige om udformningen: Skulle vi lave en borgmesterkæde, skulle den have en form, så den kunne ses lige så godt forfra som bagfra. Det skulle ikke være en kæde af den type, som blot havde et byvåben hængende nede på maven i en lang kæde, som forsvandt i nakken på borgmesteren. Der blev lavet en del af den type i de år, og vi syntes ikke om dem. Nej, det skulle være en med forbilledet som de gamle gyldne kæder, der ligger lige langt ned på ryg og bryst, så alle altid kan se, hvor byens fremmeste person befinder sig.

Mandag tog vi til byen og købte materialer til en model. Vi var enige om at lave en model, som banken kunne se og prøve, ved siden af de tegninger, som man normalt fremlagde i sådan et tilfælde. Det ville gøre det nemmere for de mennesker, som skulle bedømme forslagene, at fornemme, hvordan den færdige kæde ville komme til at se ud.

Vi var jo unge, ukendte og temmelig uprøvede i de flestes øjne, så det gjaldt om at have noget, man kunne forholde sig til.

Først en model

Vi ringede til Handels- og Landbrugsbanken og fortalte, at vi havde læst, at de ville skænke byen en kæde, og vi bad om lov til at vise dem vores forslag. De var meget venlige, men i sagens natur temmelig overraskede, for hvor vidste vi det fra? De kunne jo nok regne ud, at vi ikke havde kunnet tegne en borgmesterkæde på så kort tid.

Det fik de nu ikke at vide, men vi fik en aftale mandag den 21. januar.

Vi knoklede til langt ud på natten hver nat, og den 19. januar fløj vi til Thisted, stadig med et manglende symbol til kæden, for vi var enige om, at det sædvanlige, med et symbol for handel, et for håndværk og et for industri, ville vi ikke være bekendt at aflevere – det var for fantasiløst.

Søndag den 20. kan vi læse i lommebogen, at vi arbejdede med de sidste beskrivelser af symbolerne til kl. 04.30 og stod op tre timer senere. Så tog vi ned til Henningsen og viste ham modellen, før vi gik over torvet og i banken. I lommebogen har jeg skrevet: *»De tog pænt imod os, og vi tror, at den langt oversteg deres forventninger. De kunne naturligvis ikke love noget, men heller ikke skjule deres iver! Vi håber. Fløj hjem i aften kl. 19.30.«*

Vi havde givet et tilbud på en kæde af 14 karats guld. På grund af oliekrisen steg guldprisen pludselig med rekordfart. Den 8. februar blev Ebbe, som så mange andre i faget, fyret på grund af guldprisens himmelflugt.

Den 22. februar skød jeg hjertet op i halsen og ringede til direktør Blåbjerg. *»Han var flink, men kunne først sige noget i næste uge,«* har jeg skrevet.

Ganske rigtigt: den 28. februar ringede direktør Blåbjerg og sagde, at de gerne ville have os til at smede kæden. Vi takkede for opgaven, men var nødt til at spørge, om de havde forståelse for, at guldet var steget så voldsomt, og at det ville ændre vores tilbudspris. Det havde de heldigvis. Oven i købet tilbød direktør Blåbjerg at give os et forskud til guldindkøbet – det var flot.

»Det er næsten ikke til at tro, nu hvor det endelig er afgjort,« står der i lommebogen.

Kæden sluttes

Der var dog lige et par rettelser, som vi måtte »sluge«. Banken ville have, at der skulle være et symbol for handel, et for håndværk og et for industri for ikke at forbigå nogen, så det accepterede vi. Hvad vi til gengæld stadig synes er en sjov del af historien er, at vi havde brugt

Hvor kæden i dag hører hjemme: Hos Thisted Kommunes borgmester Lene Kjeldgaard.

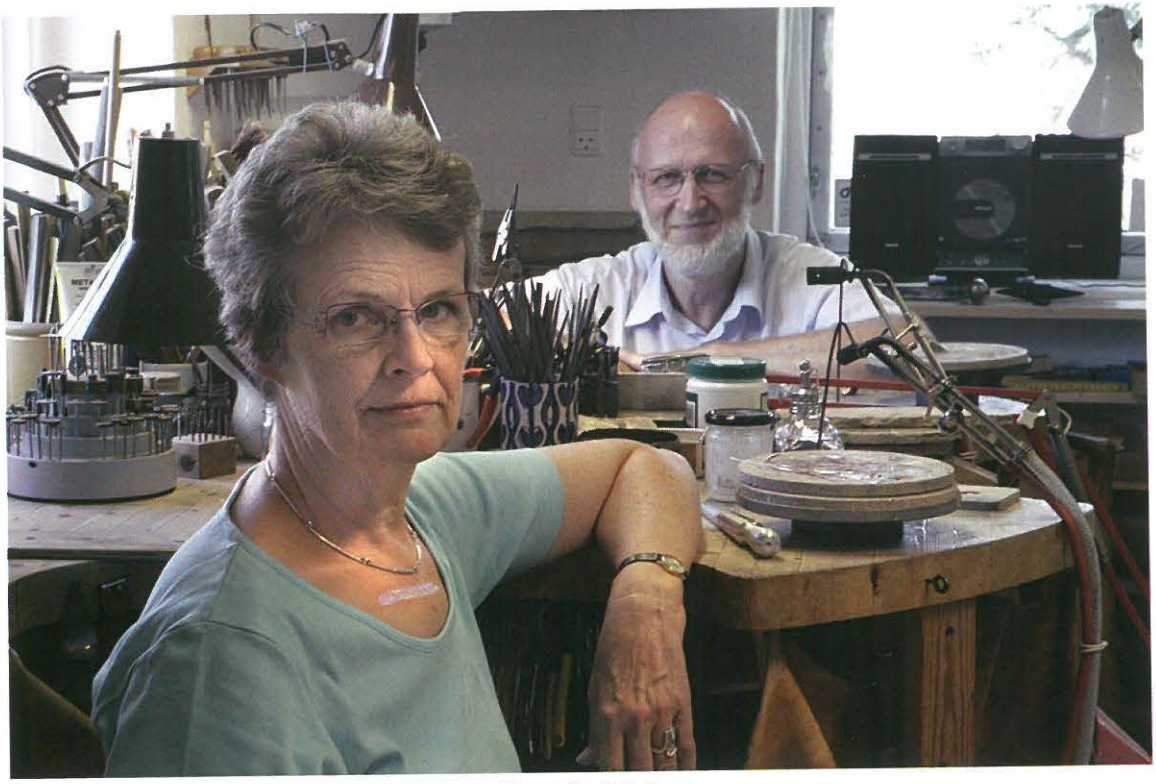

Dorthe og Ebbe Hjorth driver deres sølv- og guldsmedje i Gettrup.

det første symbol, som andelsbevægelsen havde, nemlig en bikube med flittige bier, da andelstanken jo var opstået i Thisted. Men banken syntes ikke, at »de ville reklamere for en konkurrent«, nemlig Sparekassen Bikuben, så det symbol blev fjernet. I dag eksisterer ingen af disse pengeinstitutter.

I begyndelsen af marts bestilte vi guldet – aldrig før havde vi skrevet så stor en check!

Vores meget dygtige gravør Erik Isaksen indvilligede i at gravere billederne på symbolerne, når vi havde fået guldet hjem, så vi hurtigst muligt kunne begynde at save dem ud og lave dem til relieffer, og så gik arbejdet i gang. Vi havde et lille værksted i mit gamle værelse hos mine forældre; vi havde investeret i en valse, men havde hverken trækjern- og bænk eller emaljeovn. Så når vi skulle bruge disse ting, fik vi lov at komme og bruge min gamle læremester, Bent Staalgaards inde på Strøget. Han havde ingen emaljeovn, men kendte én som havde – og ham fik vi lov at komme ud og emaljere hos.

Mandag den 5. august kl. 10 afleverede vi borgmesterkæden i banken. Ebbes far, Thorwald Hjorth, havde lavet en stor kasse til den, som var betrukket med grønt oasegedeskind, og indvendigt havde han bygget den op, så kæden kunne ligge uden at flytte sig, når man bar etuiet under armen. Til etuiet havde Ebbe lavet sølvhængsler og sølvlåsetøj, så vi var godt tilpas, da vi gik i banken. Først var vi dog lige et smut nede hos Anders Henningsen, som vi skyldte en stor tak for at fortælle os om muligheden.

Den 10. august skrev jeg i min lommebog: *»På rådhuset kl. 10. Borgmesteren takkede os i sin tale – jo, det var da spændende. Til aften gik vi alle ned i byen til byfesten.«*

Ludvig Nielsen, sadelmager og maler

Af Poul Sasser Jensen

Thisted Museum har i år haft udstillingen »Thisted – en købstad i billeder« med malerier af blandt andre Ludvig Nielsen. Jeg har ofte tænkt på, hvem han egentlig var, fordi jeg efter mine forældre arvede et billede, han havde malet. Billedet forestiller et par skibe på fjorden mod en smuk lilla-blå himmel.

Ludvig Nielsen boede nabo til Brdr. Jensens Stenhuggeris kontor og udstilling i Storegade i Thisted, så min far og min onkel (Henning Wienberg Jensen) har fortalt mig lidt om Ludvig. Desuden har Ludvig Nielsens børnebørn og svigerdatter (sønnen Orlas kone) hjulpet med oplysninger. Jeg vil prøve, om jeg kan sammenfatte lidt om denne dygtige kunstmaler.

Ludvig Johan Nielsen Rasmussen blev født den 21. marts 1878 i Thisted som søn af sadelmager Werner Rasmussen og hustru Ane Marie Nielsen. Werner Rasmussen blev født i Ribe 1830, og han blev uddannet som sadelmager. Omkring 1855 rejste han fra Flensborg til Thisted. Her blev han i 1858 blev gift med Ane Marie Christensen fra Thisted. De boede flere steder (Vestergade, Nørregade 42-43, som han købte, og sidst i Storegade 14, hvor han også drev sin forretning). I ægteskabet med Ane Marie fik han 10 børn, hvoraf de syv nåede voksenalderen. Den yngste var Ludvig.

Ludvig Johan var døbt Rasmussen, men kaldte sig Nielsen (uvist af hvilken grund!). Han blev udlært hos sin far som sadelmager. Han blev gift d. 10. juli 1906 med Stine Emilie Kjær, som var født i Thisted d. 20. november 1886. Hun var datter af rebslager Frederik Kjær og hustru Maren Justesen. Der var tre børn i Ludvigs ægteskab:

Werna, født 1908
Verner, født 1911
Orla Emil, født 1918

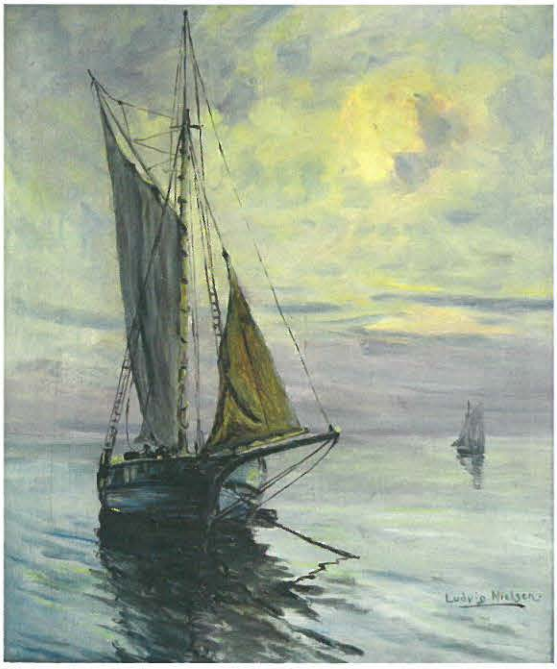

Interessen for Ludvig Nielsen startede med dette maleri, som jeg arvede.

Storegade 14, hvor Ludvig Nielsen havde værksted.

Ludvig Nielsen ved Hostrup Strand, 1941.

Efter faderen Werner Rasmussens død d. 19. oktober 1915 overtog Ludvig sadelmagerforretningen.

Ludvig havde en fritidsinteresse, han var kunstmaler. I sine unge dage foretog han en studierejse til Amerika, hvor han bl.a. malede ved Floridas verdensberømte badested »Palm Beach«.

I Thisted malede han bl.a. sammen med sin svoger Carl Munch, som var gift med Ludvigs søster Meta Marie. Carl Andreas Andersen Munch 1870-1946 var uddannet som bogbinder, men også han havde en fascination for kunstmaleriet. Jeg tror, de begge brændte mere for denne fritidsbeskæftigelse end for deres egentlige arbejde. I mit barndomshjem havde vi et billede malet af Carl Munch. Det forestillede stranden ud mod Silstrup.

Henning Wienberg Jensen har fortalt, at Ludvig Nielsen, som tidligere nævnt, boede lige ved siden af stenhuggeriets udstilling, og han havde en datter, som var så utrolig pæn.

En dag kom Ludvig Nielsen ind til Hennings far (min farfar) med et billede af et par skibe på fjorden, som han ville sælge. Min farfar synes, det var for dyrt og sagde, at sådan kunne himlen over Limfjorden ikke se ud, men Ludvig holdt på sit, at sådan så den ud, den dag han malede billedet. Min farfar købte billedet, som jeg ejer i dag.

Henning Wienberg Jensen har også fortalt mig følgende historie:

Ludvig Nielsen ville gerne anerkendes som kunstner og sendte derfor en del billeder til bedømmelse på Charlottenborg-udstillingen, men uden at få dem antaget. De anerkendte kunstnere, som havde sendt mange billeder til udstillingen, havde dengang lov til at sende et par billeder ekstra uden om censuren. De blev mærket U. C.

Ludvig Nielsen prøvede også at skrive U. C. bag på et par af sine billeder, men det hjalp ham ikke. Dog fortæller Ludvig Nielsens svigerdatter (som var gift med Orla), at det lykkedes ham en enkelt gang at få et billede på Charlottenborg.

Ludvig Nielsen har flere gange udstillet i Aalborg og deltog i 1938 i Jyske Kunstneres Udstilling i Århus.

Ludvig Nielsen.

Ludvig Nielsen havde en drøm om at kunne leve af at male billeder og forme keramik, og ca. 1939 tog han springet og flyttede til Aalborg, hvor også sønnen Orla boede og arbejdede som urmager. Ludvig og hans hustru boede på Østre Allé 68. Ud over at male var han også dygtig til at forme keramik, og han lavede både brugs- og kunstgenstande. Omkring 1939-40 åbnede Ludvig Nielsen en maleri- og keramikforretning lige over for Budolfi Kirke, hvor han solgte sin kunst.

Den 10. april 1948 døde Ludvig Nielsen af et hjerteslag, da han stod uden for sin forretning. Han blev 70 år, og i Budolfi kirkebog står han nævnt som kunstmaler (det ville sikkert have glædet ham).

Hans kone Stine Emilie døde d. 25. september 1953 i Lemvig, hvor hun var på ferie hos sin yngste søn. Hun blev begravet i Aalborg – hos Ludvig.

På museets udstilling »Thisted – en købstad i billeder« har man kunnet se fire af Ludvig Nielsens malerier. De ejes alle af museet i Thisted. To af dem ses på næste sider.

Tingstrupvej, Thisted, 1919.

Indsejlingen til Thisted havn, 1918.

Betondækningsgrave og blomsterkasser

Af Kjeld Starch Lauritsen

Luftværnssirenerne lyder søndag morgen den 24. november 1940 for første gang i Thisted med deres gennemtrængende signal; en stigende og faldende hyletone af et minuts varighed.

Alarmen varede ca. en halv time, uden at der skete noget, og der var ingen engelske flyvere over byen, men det var der derimod over Aalborg.

Luftværnssirenerne, der skulle varsle overflyvning af allierede flyvere og eventuel bombeangreb på de tyske militæranlæg, var allerede påbegyndt opstillet i byen i april 1940. Sirenerne blev hver dag kl. 12.00 afprøvet med det signal, som markerede afblæsning af luftalarm. En høj konstant tone der varede 1 minut, i øvrigt akkompagneret af hylene fra kvarterets hunde.

Sirenerne er senere blevet udskiftet med en ny type og placeret på nye adresser i byen.

Når luftalarmen lød, gjaldt det om at komme i beskyttelsesrum. Allerede i begyndelsen af

Rørformet betondækningsgrav til 50 personer – »tårnet« er nødudgangen. Storegade 6 (J. P. Jacobsens Plads), her lå Hotel Thy, og rester af hotelkomplekset ses i baggrunden.

april 1940 var der oprettet offentlige beskyttelsesrum centrale steder i byen for folk på gaden, der blev overrasket af en luftalarm. De offentlige beskyttelsesrum blev indrettet i ejendommes kælderetager, men derudover blev der lavet fem dækningsgrave. Én på den gamle kirkegård ved Thisted Kirke og to i »Christiansgave«, hver beregnet til 120 personer samt på Nørreallé og Hundborgvej ved bygrænsen, hver beregnet til 30 personer. Dækningsgravene, som for længst er fjernet, var skyttegravslignende udgravninger afstivet med træ og overdækket med planker og et lag jord. Private beskyttelsesrum blev indrettet i kælderen i huse, beboelsesejendomme, virksomheder og steder, hvor der var mange mennesker samlet. For at forhindre eventuelle sprængstykker fra bombenedslag i at komme ind i beskyttelsesrummet, var der foran kældervinduer og ovenpå lyskasser anbragt kasser indeholdende sand, hvoraf mange var tilplantet med blomster, et farverigt skue i Thisteds bybillede i en »mørk tid«.

Et af de store private beskyttelsesrum i Thisted var i »Munkegaarden« på Munkevej, som var nabo til Østre Skole (nu VUC). Her skulle lærere og elever opholde sig under luftalarm, da skolens disponible kælderrum blev anvendt som klasselokale på grund af det store elevtal. Elevtallet var under hele besættelsen stort på Østre Skole, da tyskerne allerede tidlig i april 1940 beslaglagde Vestre Skole (nu Borgercentret, Skolegade) til kasserne, og eleverne som følge deraf blev flyttet til Østre Skole.

Jeg var begyndt i 2. klasse i april 1940 på Vestre Skole og »oplevede« således de nye »beboere«, inden flytningen til Østre Skole.

I min erindring fra tiden på Østre Skole er en øvelse, hvor lærerne og eleverne skulle over i »Munkegaardens« beskyttelsesrum. En øvelse med det formål, at eleverne vidste, hvordan de skulle forholde sig, hvis det blev alvor.

Udover »Munkegaardens« beskyttelsesrum blev der i begyndelsen af krigen (1941?) bygget beskyttelsesrum på skolens grund, hvor »Munkehallen« ligger i dag, for at tilgodese beskyttelsesrum for alle elever. Beskyttelsesrummene blev fjernet i 1948.

Husvagter

En vigtig person i Thisteds større beboelsesejendomme under besættelsen var husvagten. Husvagtens opgave var, når luftalarmen lød, at sik-

Kuppelformet betondækningsgrav til 50 personer – »tårnet« er nødudgangen. Fayes Allé 1 med boligblokkene på Tingstrupvej i baggrunden.

re sig, at alle havde hørt alarmen og sørge for, at beboerne kom i ejendommens beskyttelsesrum.

Herudover skulle han holde øje med, at ejendommens mørklægning var i orden og holde lofter og pulterkamre ryddet, så brande ikke kunne brede sig, hvis ejendommen blev bomberamt.

Efter en overflyvning eller luftangreb skulle husvagten undersøge ejendommen. Var der opstået brand, skulle han forsøge at slukke branden med primitive midler som svaber, skovl, sand og vand. Under krigen var der omkring 150.000 husvagter i Danmark. Husvagter var både mænd og kvinder.

Bygning af betondækningsgrave

Fra årsskiftet 1943-44 tog statens civile luftværn initiativ til et omfattende byggeri af betondækningsgrave (bunkere), som med en vægtykkelse på 25 cm ville yde en god beskyttelse mod virkningen af luftbombardementer, men selvfølgelig ikke hvis de blev ramt af en direkte fuldtræffer.

Målet med dette byggeri var, at der skulle skabes offentlige beskyttelsesrum for 25 % af befolkningen i de luftværnspligtige byer. Sammen med de private beskyttelsesrum i beboelsesejendomme og virksomheder ville det betyde, at der var plads til, at alle danskere i byerne kunne komme i et nogenlunde ordentligt beskyttelsesrum. For Thisteds vedkommende betød denne ordning, at der i juni 1944 blev påbegyndt bygningen af 28 betondækningsgrave placeret centrale steder i byen, heraf 24 kuppelformede og fire rørformede. Begge typer med plads til 50 personer.

Udgifterne til dette byggeri blev, ifølge dagbladet Thisted Social Demokrat 1. juni 1944, anslået til 180.000 kr., af hvilket beløb staten betalte de 90 % og Thisted Kommune 10 %.

I årene 1963-65, under »Den Kolde Krig«, blev der på landsplan foretaget en forstærkning af de eksisterende offentlige betondækningsgrave. Der blev blandt andet monteret ventilatorer med sandfilter til at filtrere indsugningsluften for røg og radioaktivt støv.

I 2014, 70 år efter bygningen af de 28 betondækningsgrave i Thisted, er der 11 kuppelformede og to rørformede tilbage som et dystert minde om den tyske besættelse af Danmark 1940-45.

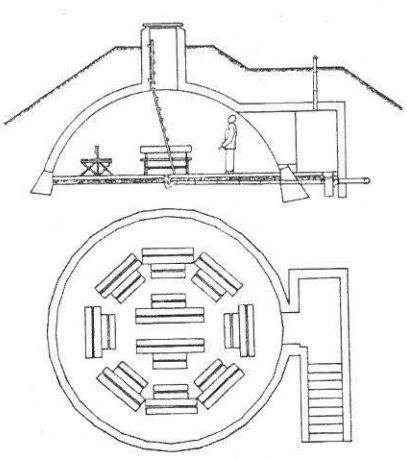

Salmonsen. Leksikon-Tidsskrift 1944 (s. 142).

Betondækningsgrave i Thisted 2014

Adresse:	*Type:*
Kronborgvej, ud for Kastet	1
Alderdomshjemmet, Nørreallé	1
Tingstrupvej v. Dyrskuepladsen	1
Nørreallé 22	1
Faartoftvej 64	1
Borgercentret, Skolegade	1
Vegendalvej overfor Falck	1
Fayes Allé 1	1
Christiansgave, Plantagevej	1
Christiansgave v. Kongepladsen	1
Christiansgave v. legepladsen	1
Vestergade 61	2
Dragsbækvej 23 E	2

Type 1 – kuppelformet
Type 2 – rørformet

Kilder:

Lokalhistorisk Arkiv, Thisted, der også har udlånt fotos.
Clemmen Brunsgaard: Krigsdagbog.
Landet mod nordvest. Bind 1.
Faren fra luften. – Frihedsmuseet, Nationalmuseet, Skoletjenesten 2003.
Jysk Koldkrigsforening: Betondækningsgrave.

Lyngby – et slidsomt og fattigt fiskerleje er blevet et attraktivt sted for freds- og idylsøgende mennesker – og et lidt dyrt sted.

»Nillers« fred og ro – en del af Lyngbys historie

Af Klaus Madsen

Strandfogedens tvillinger i Lyngby fra 1960 kaldes »Niller« og »Polle«. De er døbt Niels Peter og Poul Erik Nielsen. »Niller« bor i barndomshjemmet i et af de østligste huse i Lyngby. Han er konstabel, og han kører gerne, hver arbejdsdag, 150 kilometer for at passe tjenesten på kasernen i Skive. Det er godt at komme hjem til Lyngby, klitten og havet.

Der er jo langt til alt – der er fire-fem kilometer til Svankjær, og dobbelt så langt til købmanden i Bedsted. »Niller«, Niels Peter må tit forklare, hvorfor han bliver boende i Lyngby. Når

Niels Peter Nielsen – kaldt »Niller«.

Efter helikopterturen over Lyngby tog Niels Peters forældre Mette og Magnus afsked med besætningen og generalen.

Det var strandfoged Magnus Nielsens opgave at bjærge redningskuplen fra stranden. Redningskuplen havde revet sig løs fra et Mærsk-boretårn. Redningskuplen blev senere hentet af rederiet.

Den 31. januar 2008 forsvandt der foran parkeringspladsen flere meter klit. Efter et par dages storm hang fiskerhuset ud over klitten, og huset blev de første dage i februar 2008 revet ned. I havstokken ses nogle af besættelsestidens bunkere, der under besættelsen blev bygget langt inde i klitten.

han mødes med undren over at bo et sted, hvor der absolut intet er, og næsten intet sker, så svarer han: – *Det er netop, fordi der intet er, og der sker ikke så meget, jeg bliver boende i Lyngby.*

»Niller« er den ene af strandfogeden Magnus Nielsens tvillinger. Tvillingebror »Polle«, Poul Erik Nielsen, flyttede for nogle år siden »ind i landet« – dog ikke så langt væk. Han kan stadig passe strandfogedbestillingen, som han overtog efter farens død i 1998.

Siden 1980 har »Niller« været ved militæret. Kasernen i Skive har været det faste holdepunkt for arbejdet og tjenesten som konstabel. Ved sessionen havde han trukket frinummer. Alligevel valgte han at blive værnepligtig, og den værnepligtige soldatertid var ikke værre, end »Niller« godt ville ansættes på kontrakt. Det er blevet til 33 år, og han har endnu godt otte år tilbage i forsvaret.

»Niller« voksede op i en familie med 5 børn. Han har to ældre søskende, Leo og Ellen Margrethe, tvillingebroderen Poul Erik og lillebror Ivan.

Faren, Magnus Nielsen, var fisker. Moren, Mette, gik hjemme, og hun var familiens solide anker, når faren, måske i et par uger, var på havet med kutteren fra Thyborøn.

Da Lyngby i 1965 fik strøm, åbnede moren en iskiosk. Så var der også en indtægt hjemme til at supplere farens hyre som fisker.

Da »Niller« og »Polle« blev født i 1960, var der omkring 100 fastboende i Lyngby. Fiskeriet fra stranden var kun fra små både. Fiskerne tog til Thyborøn for at tage på havet.

Erindringsglimt

Drengeårene var gode, sådan husker »Niller« det. Der var, med hans ord, mange børn – en halv snes stykker. De grænseløse klitter og plantagen var et udfordrende sted at lege soldater og røvere. Der var aldrig lejlighed til at kede sig. Der blev ikke læst mange bøger, når det frie liv

I 2014 er vejen gennem Lyngby asfalteret. Så sent som i 1920 viser et foto, at der kun var et par svært fremkommelige hjulspor mellem de små hvide huse.

Redningsstationen i Lyngby.

og den friske luft fristede til udendørs leg. Når der blev spillet fodbold, var det til mål med net, der blev fundet på stranden.

For et halvt århundrede siden var der endnu ikke mange biler ved husene i Lyngby. En søndag i Lyngby var en god anledning til at være sammen, og sammenholdet var stærkt. Naboer fiskede sammen, og konerne hjalp hinanden. Når strandfogedens gris skulle slagtes til jul, kom nabokonen for at hjælpe med rullepølse og leverpostej. Når krogbakkernes hundredvis af kroge skulle bedes med muslinger, var det konernes tjans. Det var hårdt arbejde, som stadig foregik langt op i tresserne.

Da den elektriske kraft kom til Lyngby i 1965, husker »Niller«, at familien gik på nabobesøg for at se fjernsyn. De fik først eget fjernsyn i halvfjerdserne.

Inden elektriciteten kom til Lyngby, var der ikke rindende vand, køleskabe, støvsugere og lys fra elpærer. Vandet blev pumpet fra åbne brønde, maden måtte klare sig i spisekammeret, skidtet blev fejet og vasket væk, og lyset kom fra petroleumslamper og senere de kraftigt lysende petromax. Når det var mørkt i Lyngby, var det helt mørkt. Lyset kom kun ud fra små sprækker langs gardinerne i husene langs vejen.

»Niller« har mange erindringer om farens arbejde med spændende strandingsgods. Der kom giftposer ind på stranden, som krævede en stor indsats fra CF-kasernen i Thisted. En slæbebåd tabte en pram, der drev ind over revlerne. En gang strandede et norsk lystfartøj. »Niller« husker, det var en søndag. De skibbrudne nordmænd blev selvfølgelig taget med hjem til Magnus og Mette Nielsen. De blev beværtet godt, og der blev arrangeret kørsel til Frederikshavn, hvorfra nordmændene kunne tage færgen hjem. Desværre var båden stjålet og nordmændene efterlyst af norsk politi, der da også stod klar på færgekajen.

Også en søndag blev familien Nielsen forstyrret af en voldsom larm på husets nordside. Det var en helikopter, der brugte strandfogedens store, grønne mark til at lande. Om bord i helikopteren var chefen for NATOs væbnede

»Niller« – Niels Peter ved spisebordet i barndomshjemmets stue.

Hver dag, efter 75 kilometer i bil til Lyngby fra Skive, går »Niller« 1800 meter gennem klitten til havet.

styrker. Han var på vej til en øvelse på et skib i Nordsøen, da helikopteren fik problemer med olietrykket. Piloten skulle hurtigt have landet helikopteren, og det blev derfor til en mindre invasion af general, adjudant og besætningsmedlemmer i stuen omkring spisebordet. Mette og Magnus sørgede godt for gæsterne – så godt, at de senere fik taknemmeligt besøg. Endnu en gang var der kaffe på kanden, og helikopterbesætningen kvitterede for gæstfriheden ved at tage Mette, Magnus og to børnebørn på en flyvetur over Lyngby. Det var en stor oplevelse for strandfogeden og hans kone.

Afvikling

Der er få af Lyngbys oprindelige indbyggere tilbage, og »Niller« er en af dem. Udvikling blev også i Lyngby til afvikling. Nogle flyttede, og de unge vendte ikke tilbage. I 1971 lukkede købmanden. Knud Madsen Nielsen havde i 1961 overtaget forretningen efter faren.

Mange huse blev solgt til fritidshuse, og de senere år blev Lyngby et eftertragtet og også et lidt dyrt sted at flytte til.

Folk i Lyngby bød de nye velkommen – man var nu også godt vant til mange og også celebre sommergæster. Prinsesser, forfattere, malere, skuespillere og politikere fandt ro og lise i Lyngby. Syd for byen havde, og har, Mærsk feriehuse til rederiets ansatte.

Næsten hver dag, når hjemturens 75 kilometer er tilbagelagt, og bilen er kørt i garagen, går »Niller« turen på 1800 meter gennem klitten til havet. En gang havde han selv hund. Nu »låner« han en hund hos naboen til havturen. Så kan han stå på kanten af klittens stejle skrænt og nyde, at lyset, vinden og havets brusen er en dejlig hverdagsoplevelse.

Lyngby fejrede i sommeren 2014 fiskerlejets 150 års jubilæum.

Oldemors bortgang i 1944

Af Aksel Kristensen

Hvad satte det ikke gang i, da oldemor Mette Marie Kløv døde en vinterdag i 1944, og mindesammenkomsten efter begravelsen skulle holdes i Grøngaard i Skjoldborg med 80 deltagere.

Vi ved faktisk en hel del omkring de praktiske ting ved sammenkomsten, fordi Ella Hansen, Grøngaard, netop det år, 1944, skrev dagbog, ganske vist kun nogle daglige linjer, men til gengæld hver dag. – Det er i krigens tid, og vi kan også ind i mellem læse om den. Og om andre ting; løbende berettes om, hvor mange æg hønsene lægger!

Jeg vil gerne referere 14 dage fra dagbogen omkring dødsfaldet, nemlig fra den 25. januar til den 7. februar 1944.

Men først må vi ganske kort høre om Grøngaard og familien dér for at forstå det videre: I Grøngaard bor min bedstemor Marianne og

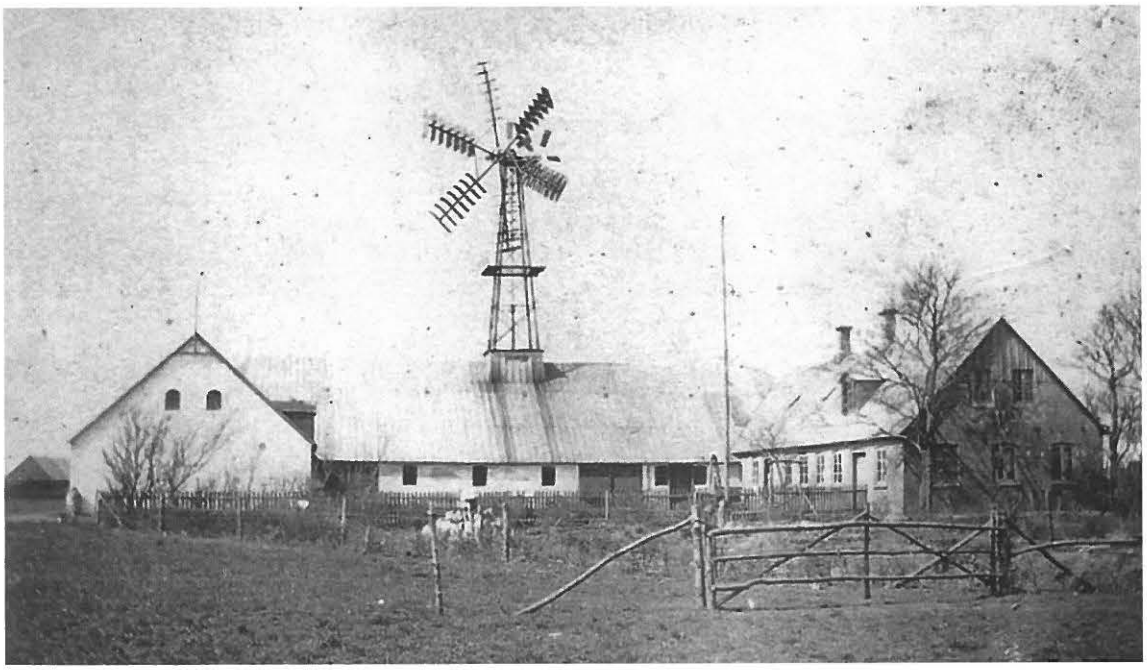

Hvidhøjvej 7 i Næstrup, hvor Mette Marie Kløv døde i 1944.

Peder og Mette Marie Kløv. Hendes begravelse omtales i dagbogen.

bedstefar Andreas (som er søn af Mette Marie). De har fem børn, Kristian, gift med Sigrid, bor i Kallerup. Marie, gift med Poul, bor i Gærup. Peter, gift med Anna, bor også i Gærup. Petrine er uundværlig pige hjemme. Og så er der Ella, dagbogsførende, invalid, højt skattet af alle i familien. Hun var i øvrigt mine bedsteforældres plejebarn.

Oldemor Mette Marie Kløv – som var død, og som der skulle holdes mindesammenkomst for – var født i Koldby den 17. januar 1849. Hendes mor og far var Karen Marie og Jens Larsen Sund. I kirkebogen kan vi se, at hun blev hjemmedøbt, dagen efter hun var født. Forældrene har vel været bekymrede for, om hun nu ville være levedygtig. – En bekymring de ikke ville have haft, hvis de havde vidst, at hun skulle ende med at blive 95 år gammel. Den 18. februar, fastelavnssøndag, blev hun døbt i Hørdum Kirke. Til faddere var der tre kvinder og to mænd.

Mette Marie blev gift med Peder Kløv, som var fra Hunstrup – eller måske snarere Kløv. Peder var også født i 1849. Hans forældre hed Ane Margrethe og Niels Christian Pedersen.

Mette Marie og Peder Kløv kom til at bo i Thorsted, hvor datteren Karen Marie blev født i 1875 og Andreas (min bedstefar) i 1878.

I det meste af 1880'erne boede mine oldeforældre i Jannerup. Ikke mindre end fire børn blev født her, nemlig Kathrine i 1880, Grethe i 1883, Johannes i 1885 og Martin i 1888. Mens Mette Marie og Peder Kløv boede i Jannerup, gik oldefar vistnok dagligt hen og arbejdede på Egebaksande.

Senere, i 1889, flyttede de til Nørre Skjoldborg. De boede i et lille landbrug, som lå syd for den vej, der i dag hedder Stakkedal; denne ejendom er for længst væk. Her i Nørre Skjoldborg kom de til at være i rigtig mange år.

Oldemor havde ord for ikke at bruge mere end højst nødvendigt. De levede i det hele taget meget spartansk. Det lå i tiden. Når man kom til 1. april, var det slut med at fyre i kakkelovnen, og aftrækket blev tætnet, så den smule varme, der var i huset, ikke skulle blive suget ud. På sine gamle dage kunne oldefar sidde på toiletstolen ved siden af kakkelovnen. Når det blev spisetid, smurte oldemor et stykke tykt rugbrød til ham,

som han fik stukket i hånden uden de store falbelader. – Engang min moster Ella som barn var på besøg sammen med sin mor, ville oldefar give hende 50 øre, men oldemor skyndte sig at sige ude fra køkkenet, at det var nok med 25 øre.

Men vi skal heller ikke gøre tingene ringere, end de var. For i et regnskab fra 11. oktober 1918 kan vi se, at der er »solgt flæsk til Peder Kløv for 64 kroner«, så noget sul har de da fået. Oldefar døde i 1934, 85 år gammel.

Oldemor Mette Marie har sikkert også haft gode sider. Hun har nok haft midler stående på sparekassebogen, for et sted omtales hun som »rentierske«. Efter mandens død kom hun til at bo hos sønnen Johannes og svigerdatteren Kathrine i Næstrup. Her var også to voksne børnebørn, Karen og Peder. I Næstrup døde hun så i 1944 og blev begravet på Skjoldborg kirkegård ved siden af sin mand.

Her må vi til at høre, hvad Ella Hansen fortæller i dagbogen.

Tirsdag den 25. Januar
I Dag har det blæst og regnet næsten hele Dagen. Nu er Kl. 18.45. Far og Mor sidder og venter på at Peter Nielsen (*lillebilvognmand*) skal komme efter dem, de skal til Næstrup, der blev ringet til Købmanden, at de skulde komme derover, da Bedstemor var blevet syg og skulde have Læge, vi er spændt på om de skal blive der ovre i Nat, haaber det ikke. Hønsene har lagt 17 Æg.

Onsdag den 26. Januar
I morges kom Karen (*Mette Maries barnebarn*) og sagde at Bedstemor havde Lungebetændelse. I eftermiddag var Far og Mor i Næstrup. De kom Hjem og sagde at den gamle var død i Formiddags ved ellevtiden og at Begravelsen skulde foregaa her. Hønsene har lagt 22 Æg.

Torsdag den 27. Januar
var Far nede ved Præsten. Martin Sørensen (*tømrer*), Kristen Kjærs, og Malerens. Mor var oppe ved Marie Nielsen og i Sundby og høre om en Kogekone, hun fik fat i én fra Vildsund. Petrine har været ved at gøre rent i Kælderen og Spisekammeret. Karen har været her i Eftermiddag, jeg har været ved at vaske vores nye Sager af. Jeg har taget 25 Æg ind. Det har blæst af Syd i Dag, i Eftermiddag og i Aften blæser det meget. Kristian har været på Mors i dag og var her inde i Aften en stykke Tid.

Mette Marie Kløv står til venstre og Peder Kløv til højre. De er fotograferet i Næstrup hos sønnen Johannes og svigerdatteren Kathrine, der begge står i midten.

Fredag den 28. Januar
I morges var der et Par Tordenskrald. Det blæser meget af Sydvest og grimme regnbyger kommer af og til. Martin Sørensen er ved at gøre Storstuens Gulv ved. Far har været oppe ved Maleren i Formiddag. Han har været her i Eftermiddag. Far og mig tog Tapet ned. Smeden var her, han har lavet en Askeskuffe og Stegeskuffe og gjort Komfuret ved. Mor og Petrine har været i Thisted i Eftermiddag. Petrine fik en ny sort Kjole og en brun Hat. De købte en Seng og en Krave til mig. Jeg var nede ved Frostes i Formiddag, vi vil gerne have Kaja til at hjælpe på Onsdag. Og det vilde hun gerne. 25 Æg. Nu er Klokken 20.20, Mor og Petrine skal til at pudse Lamper.

Lørdag den 29. Januar.
I dag tidlig fugtede det noget og næsten stille Vejr. Nu ved Middagstid blæser det noget. Far

Ella i barnevognen.

har været i Skyum efter gamle Mors Daabsattest. Mor har været oppe ved Bageren og Karl Jensens og omme ved Magda (*Charles Christensens kone*). De ville gerne hjælpe, Bodil bliver 1 aar i dag. Martin gør Gulvet i stand oppe i Storstuen. Maleren er lige begyndt med Tapetet, han har ikke fået det før nu Kl. 13. Svend og Gunner er ved at rense Rendesten op. Mor skal til at pudse kakkelovne i alle Stuer. Marie og Anna (*fra Gærup*) kom i Aften, de var cyklende. 29 Æg.

Søndag den 30 Januar
I Dag er vi ved at flytte Fars og Mors Senge ned i vores Kammer, vi gør rent i Sovekammer og sætter Gardiner op, Mor vasker Vinduerne indvendig. Johanneses Folk (*er farbror Johannes med familie*) kom i Eftermiddag. Svend er her i dag. Far har bestilt Peter Nielsen til at køre os til Næstrup på Onsdag. Han sagde til Degnens at de skulde følge med Hjem og spise den 2. Februar. Jeg har taget 25 Æg ind.

Mandag den 31. Januar
var Far efter Kogekonen, hun bager hele Dagen. J. P. Poulsen (*slagter*) kom med Kød. Jeg har gjort rent ved Hønsene og Kaninerne, Svend har været efter Grus. Kristian kom med en Petroliumskakkelovn. Martin Dahlgaard (*nabo*) kom om at se hvordan det så ud. Maleren har været ved at lave Mørklægning i alle Vinduerne. Jeg har taget 28 Æg ind.

Tirsdag den 1. Februar 1944
Om Formiddagen var Martin, Far, Svend oppe efter Bordene og satte dem op. Om Eftermiddagen var Petrea og Magda ved at vaske Sagerne af. Kogekonen koger Suppe, Kødboller. Marie Nielsen hjælper hende med at lave Mad. Magda og Petrea er ved at lave Servietter i Aften. Hanna er omme og faa hendes Mellemmad (*aftensmad*). Karl Jensen og Købmanden (*Charles Christensen*) kan ikke komme. Vi fik kogt Oksekød og Kartofler. Det regner meget i Aften, 31 Æg.

Onsdag den 2. Februar
(den dag der er begravelse)
var Kaja her, hende og Marie Nielsen skræller Kartofler, Kaja vasker op og bærer Brænde ind

og hjælper dem, Dorthea bager Hvedekager og laver Melboller. Vi havde Peter Nielsen til at køre os til Næstrup, vi gav 12 kr. Jens og Marta kom lige da Peter Nielsen kom efter os. De sad her saa længe. Det er godt vejr. Vinden er i Vesten og Solen skinner. Lærken synger. Gunner har taget 29 Æg ind. Jeg blev skidt ved Bordet, det var lumpen. Vi fik Suppe, Tarteletter og Steg, der var ca. 80 til at spise.

Torsdag den 3. Februar 1944
var Petrea og Magda ved at bringe Sagerne Hjem igen. Kristian og Sigrid og Johanneses alle sammen, Karen og Kresten og Martins og Ane Klemmensen var her og spise til Aften. Dorthea tog Hjem Kl. halv seks, Marie Nielsen kom lidt før, hun skal lave Mellemmad færdig. Gunner passer Kaninerne og Hansine (*gåsen*), han tog 30 Æg ind.

Fredag den 4. Februar 1944
var Far og Mor i Næstrup, de skal dele Gamlemors Sager i Dag. Jorden er helt hvid og Sne og Haglbyger kommer imellem Solen der skinner. Det fryser lidt, det Rimtåger meget. Petrine er ved at sætte vores Sager på plads. Hønsene har ikke været ude i Dag, de har lagt 38 Æg, Far er til Ægmøde i Aften.

Lørdag den 5. Februar
var Mor og Trine (*Petrine*) ved at gøre skik på Levninger, Martin Dalgaard er ved at bringe de sidste Stole Hjem, Vinden er i Nord, Solen skinner og Jorden er bar. Mor og mig har været oppe på Kirkegaarden. Far var i Thisted i Formiddag. Petrine skal til at fernisere i Aften. Jeg har taget 34 Æg ind. Fryser lidt i Aften.

Søndag den 6. Februar
I dag er det godt Vejr. Solen skinner, og jeg har hørt Lærken synge. Vinden er i Nord. Det frøs meget sidste Nat. Der var Is paa Vinduerne i Morges. Vi har været i Kirke alle fire. Karen og Peder (*fra Næstrup*) var ogsaa i Kirke, de var med os Hjemme og faa deres Kaffe. Anna og Peter (*fra Gærup*) kom en lille tur ind, de har været i Hindholm (*Annas fødehjem*). Mine Høns har lagt 31 Æg.

Ella som ung pige.

Mandag den 7. Februar
I dag har det regnet næsten hele Dagen. Ved 3 tiden holdt det op. Det blæser op og Solen skinner. Svend har slaaet hans ene Øje af en Føl, han saver Brænde i Dag. Gunner har været nede efter Petroliumskortene, Niels er i Snedsted efter en Belgiskkæmpehan (*kanin*) som vi skal fælle om – Vi har faaet vores Cykler op på Loftet da vi er bange de skal blive stjaalet. 45 Æg.

Her er det ved at være passende at forlade dagbogen. Efter hen ved fjorten dages gøremål i forbindelse med oldemors død er hverdagen nok ved at indfinde sig i Grøngaard. – Et øjeblik kan man tænke på, om oldemor nogensinde har været genstand for så megen virak i levende live.

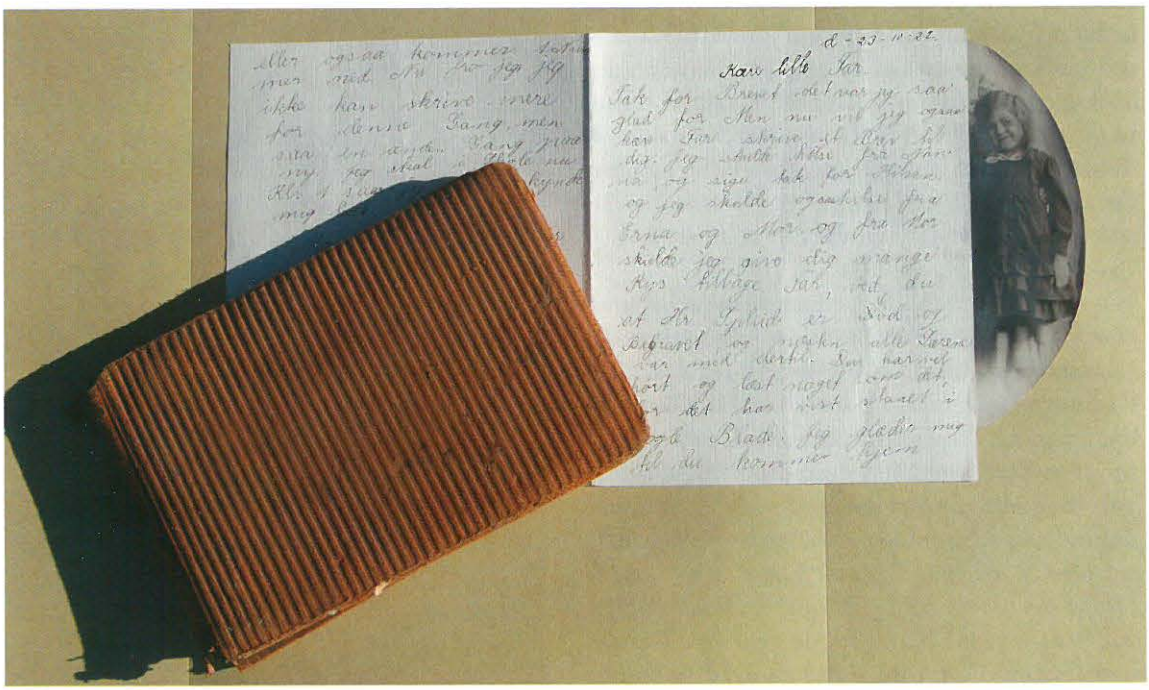

Johan Skjoldborgs lille bog om datteren Edith.

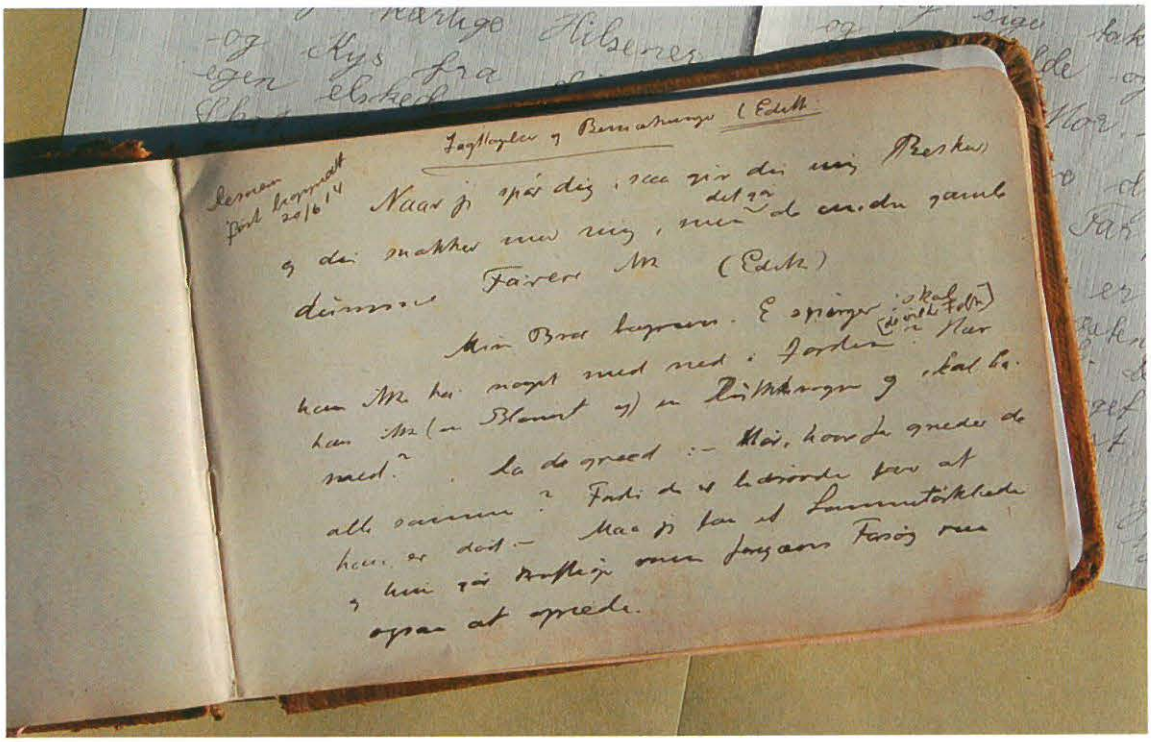

Første side af Johan Skjoldborgs notesbog om datteren Edith.

Johan Skjoldborgs efterladte papirer

Af Svend Sørensen

I dag er forfatteren Johan Skjoldborgs barndomshjem i Øsløs indrettet som museum. Det åbnede på hans 100 års fødselsdag den 27. april 1961. Huset blev i 1970 en del af Museet for Thy og Vester Hanherred, og hver sommer kan man besøge museet i Øsløs i juli måned – uden for åbningstiden kan man bestille tid.

Johan Skjoldborgs far var skomager. På trods af en nødtørftig skolegang var han en oplyst mand, der gerne ville diskutere med folk fra alle samfundslag. Under disse diskussioner vaktes drengens harme over uretten mod fattigfolk, og her blev frøet sået til den digter, der fik prædikatet »husmændenes digter«.

Da Skjoldborg som 20-årig var færdig som lærer på Ranum Seminarium, fik han først en stilling som hjælpelærer i Kollerup, men i 1889 blev han fastansat som enelærer i *Koldmose* ved

Lille Edith siddende mellem Louise og Johan Skjoldborg.

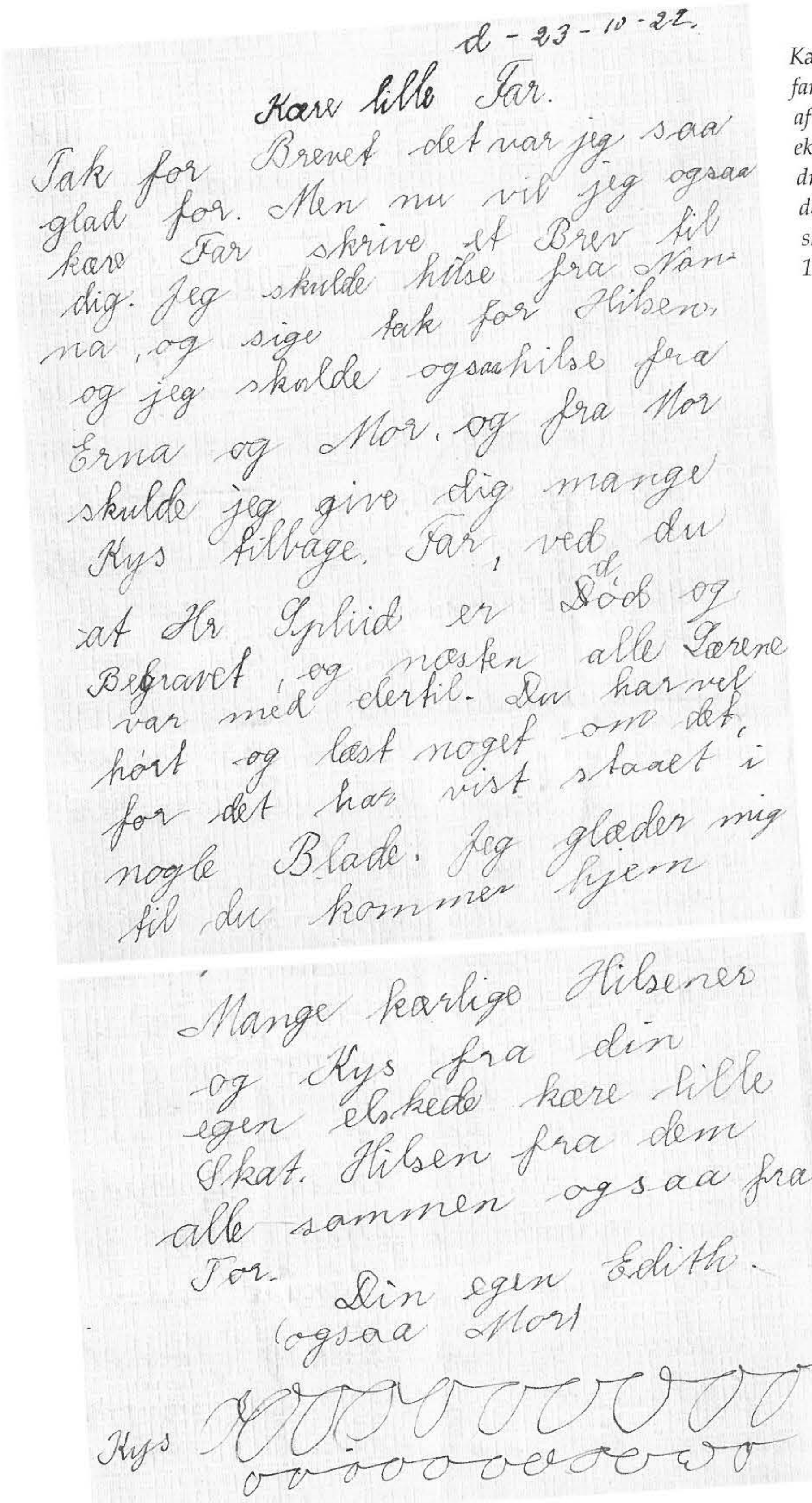

d - 23 - 10 - 22.

Kære lille Far.

Tak for Brevet det var jeg saa
glad for. Men nu vil jeg ogsaa
kære Far skrive et Brev til
dig. Jeg skulde hilse fra Nan-
na, og sige tak for Hilsen,
og jeg skulde ogsaa hilse fra
Erna og Mor. og fra Mor
skulde jeg give dig mange
Kys tilbage. Far, ved du
at Hr Splid er Død og
Begravet og næsten alle Lærere
var med dertil. Du har vel
hørt og læst noget om det,
for det har vist staaet i
nogle Blade. Jeg glæder mig
til du kommer hjem

Mange kærlige Hilsener
og Kys fra din
egen elskede kære lille
Skat. Hilsen fra dem
alle sammen ogsaa fra
Tor.
Din egen Edith.
(ogsaa Mor)

Kys

Kærligheden mellem far og datter lyser ud af deres breve. Som eksempel ses her uddrag af et brev, som den 12-årige Edith skrev til sin far i 1922.

Udpakning af Skjoldborg-materiale 27. juli 2011 i museets værksted i Vang. Foto: Frank Svendsen. Fra venstre: Michael Riber Jørgensen, Jytte Nielsen og Svend Sørensen.

Jammerbugten, hvor han blev til 1901. Herefter opgav Skjoldborg sin lærergerning og helligede sig helt og holdent sin digter- og foredragsvirksomhed. I 1907 købte han et husmandsbrug på halvøen *Dynæs* i Julsø over for Himmelbjerget.

Tiden på Dynæs huskes for Skjoldborgs store folkemøder, hvor han samlede flere tusinde mennesker. Økonomisk gik det imidlertid ned ad bakke, og i 1915 kom ejendommen på tvangsauktion. Efter tre år, bl.a. i Dragør, flyttede han til *Løgstør*, hvor husmændene skænkede ham en æresbolig. Her boede han til sin død i 1936, og han ligger begravet på kirkegården i Løgstør.

Nye fund

Thisted Museum havde i første halvdel af 2012 en særudstilling med titlen *Nye Skjoldborg-fund*. De nyfundne ting var dukket op af glemslens mørke hav som en lille åbenbaring. Hvordan kunne det nu gå til? Svaret er, at tingene har haft et noget omskifteligt liv.

Hvis vi ruller tiden tilbage, støder vi på året 1977. Det år deltog museets formand, redaktionschef Jørgen Miltersen, i Dansk Historisk Fællesforenings årsmøde. Her mødte han en lærer, der oplyste, at der på Valdemarskolen i Ringsted fandtes papirer og genstande, som havde tilhørt forfatteren Johan Skjoldborg.

Jørgen Miltersen sørgede for, at der blev lavet en aftale om at afhente materialet. Tekstiler og få andre genstande blev registreret, mens resten blev sat op på museets loft, der dengang fungerede som en slags pulterkammer. Man skønnede, at materialet indeholdt følsomme oplysninger, som kunne have betydning for dengang nulevende personer. Dette menneskelige hensyn var i virkeligheden medvirkende til, at tingene næsten blev glemt.

På dette tidspunkt rådede museet ikke over så mange ressourcer. Først i 1980 blev etnolog Hanne Mathiesen ansat som museets inspektør for nyere tid. Hun stod to år senere for en

Edith og Johan Skjoldborg, 1931.

nyopstilling i Skjoldborgs Hus i Øsløs, og i den forbindelse har hun fået kendskab til Skjoldborg-materialet uden dog at gøre brug af det. Det er sikkert på dette tidspunkt, at det er blevet besluttet at henlægge sagen til senere behandling.

På loftet levede kasserne et upåagtet liv, indtil 150-året for Johan Skjoldborgs fødsel skulle markeres i 2011. Et par af museets bedagede medarbejdere kiggede på hinanden og tænkte: Var der ikke noget med, at der lå gemt nogle

Skjoldborg-ting på loftet? Da kasserne blev pakket ud, var overraskelsen stor. En sand guldgrube af breve, manuskripter og billeder, der havde tilhørt familien Skjoldborg.

Skolebørn fik først fornøjelse af de nyfundne ting. Op til julen 2011 så de samlingen og hørte om Skjoldborgs hyrdedreng Per Hywer. Efter jul blev udstillingen udbygget og åbnede som særudstilling. Materialet blev udstillet i sin helhed i større og mindre bunker for at give et indtryk af omfanget, men pladsen tillod kun at vise en brøkdel af dokumenterne i deres helhed.

Fra Løgstør til Ringsted

Hvordan var Skjoldborgs ting havnet i Ringsted? Jo, man vidste her, at materialet havde tilhørt en lærer, Grethe Karlsson, som i 1953 flyttede fra skolen. Hun var en søster til Skjoldborgs plejedatter Edith. Skjoldborgs anden kone Louise Abenth stammede fra et arbejderhjem på Frederiksberg. Hendes søster Thyra blev svensk gift og fik navnet Karlsson. Hun fik bl.a. to døtre: Edith (1910-43) og Grethe (1915-2004). I Skjoldborgs to ægteskaber blev der ikke født nogen børn. Til gengæld fik Louise og Johan Skjoldborg den glæde at blive plejeforældre til Edith, der kom til dem i to års alderen.

I Løgstør arbejdede Edith Skjoldborg som syerske og blev i 1933 gift med postassistent Hans Edvard Jørgensen. Efter Johan Skjoldborgs død i 1936 blev Louise boende i huset, og da hun døde i 1942, arvede Edith det efter hende. En behandling for barnløshed og en deraf følgende depression fik imidlertid Edith til at tage sit eget liv i 1943. Efter denne tragedie solgte H. E. Jørgensen huset.

I disse kritiske år var der tæt forbindelse mellem de to søstre. Grethe Karlsson gik på seminariet i Ranum, og efter søsterens død fik hun udleveret ting fra Skjoldborgs hjem, bl.a. møbler. I 1945 fik Grethe Karlsson ansættelse som lærer i Ringsted. Da hun i 1953 flyttede videre til Brøndbyernes Kommune, tog hun møblerne med sig, men efterlod en stor del af det øvrige materiale på skolens loft. Mange år senere, i 2002, skænkede hun møblerne til Museet for Thy og Vester Hanherred. Ved den lejlighed blev kasserne i Ringsted imidlertid ikke berørt – Grethe Karlsson regnede uden tvivl med, at de var gået tabt.

Montre fra udstillingen i 2012 på Thisted Museum.

I dag befinder Skjoldborg-samlingen sig på museets magasin i Vang. En frivillig medarbejder begyndte i 2014 at sortere i materialet og pakke det ned efter museets forskrifter. Derefter bliver arkivalierne scannet og registreret.

Notater om Edith

En lille notesbog, aflang og ca. 17 x 11 cm er blandt de ting, der gemmer sig i samlingen. Omslaget er beklædt med stof og vidner om, at det er noget værdifuldt og ikke et billigt kladdehæfte. Overskriften på den første side afslører bogens hensigt: *Iagttagelser og Betragtninger (Edith).*

I en periode på to et halvt år har Johan Skjoldborg nedskrevet små notater om sin datter. Noget digert værk er det bestemt ikke, kun beskedne 12 sider er benyttet. Indledningsvis skriver Skjoldborg: *»Desværre først begyndt 20/6 14.«* Når han skriver *desværre,* er det selvfølgelig, fordi der også tidligere har været noget at skrive om. Der nævnes da også en episode om Edith som toårig.

Netop den 20. juni 1914 blev forfatterens bror Hans Christian Nielsen Skjoldborg begravet i Frederikshavn. Han blev 61 år gammel og var med kirkebogens ord »lodsoldermand i Udbyhøj«. Han har uden tvivl været på besøg hos familien i Frederikshavn.

Døden får ofte folk til at tænke på de levende. Det er derfor ikke så mærkeligt, at Johan Skjoldborg på selve begravelsesdagen begynder at tage notater om sin datter. Han skriver:

»Min Bror begraves. E spørger: skal han ikke have noget med ned i Jorden? Har han ikke en Blomst og en Dukkevogn og skal ha' med?

Da de græd: - Mor, hvorfor græder de alle sammen?

Fordi de er bedrøvede for at han er død.

- Må jeg få et Lommetørklæde? og hun gør kraftige men forgæves Forsøg på også at græde.«

Vi vidste, at Johan Skjoldborg var en dygtig forfatter. At han også var en kærlig far, viser notesbogen og de nyfundne breve fra Edith. Nu venter vi spændt på, hvilke nye oplysninger samlingen gemmer på.

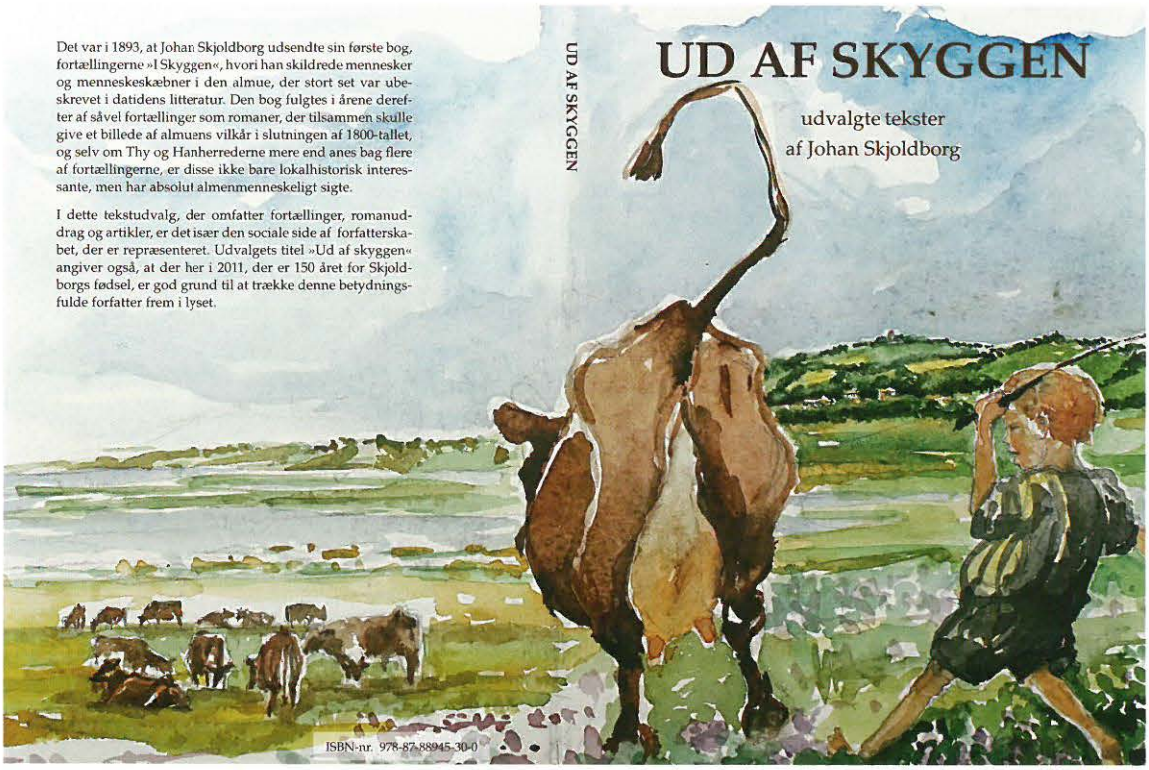

Omslaget af bogen Ud af skyggen, som museet udgav i 2011. Illustration af Pia Skogberg.

Vibeke kom på børnehjem

Af Klaus Madsen

Vibeke Lynge er 62 år. Aas Børnehjem var i nogle år fra 1965 Vibekes hjem. Den gang hed hun Hansen til efternavn. Det var børneværnet i Vestervig-Agger Kommune, der sørgede for, at hun, sammen sine to mindre søskende, kom på børnehjem.

Vibeke er født i Seest ved Kolding. Hendes mor og far blev skilt, da hun var seks år gammel. Faren flyttede til København, og moren flyttede derefter lidt rundt med Vibeke. I perioder var hun hos morforældrene i Seest. Da Vibeke i 1966 startede i 1. real og i 1969 tog realeksamen på

Vibeke Lynge.

Bolette Jensen fejrede sin 50 år fødselsdag på Hotel Vildsund Strand sammen med børnehjemmets børn og forstander Johannes Nielsen.

Borgerskolen i Thisted, var det den 9. skole, hun gik på.

Moren flyttede på et tidspunkt til Esbjerg. Hun blev gift med en fisker. De flyttede i 1961 til Randrup ved Vestervig. Fra Randrup var der ikke langt til Thyborøn, hvor stedfaren havde hyre på en fiskekutter. Vibekes stedfar blev far til to søskende, der var 11 og 10 år yngre end Vibeke.

Dagligdagen i Randrup, hvor Vibekes mor var alene med børnene i lange perioder, kunne Vibekes mor ikke klare. Det barske vejr i Thy, særligt blæsten, var også svær at klare.

Hun flyttede tilbage til Østjylland. Børnene lod hun blive tilbage. Hun ville kun have haft Vibeke med. Vibeke ville ikke skilles fra de små søskende, så hun valgte at blive.

Stedfaren stod alene med de tre børn, og når han skulle på havet, måtte Vibeke tage ansvaret for både sig selv og de små. Det var en svær og umulig opgave for en pige på 13 at tage sig af to små søskende på et og to år.

En dag mødte Lily Petersen, gift med Vestervigs navnkundige sygehuslæge H. C. Petersen, op i hjemmet i Randrup. Lily Petersen var formand for børneværnet i Vestervig-Agger Kommune. Rygtet om, at børnene meget var alene, var løbet rundt i sognet.

Vibeke husker tydeligt dagen. Den var forfærdelig, og der var bogstavelig talt både skrig og skrål. Børnene skulle på Aas børnehjem. De små forstod ikke så meget og vidste ikke, hvad der skulle ske. Vibeke forstod godt, hvad der ventede. Først blev de to mindste sendt af sted, og kort tid efter blev børnehjemmet også Vibekes hjem.

Som en familie

På Aas Børnehjem mødte Vibeke hr. og fru Nielsen. Det var forstanderparret Johannes og Bertha Nielsen. Børnene måtte gerne kalde dem far og mor, og det gjorde de fleste. Forstanderparret havde været på børnehjemmet, siden det i 1941 fik overinspektionen ved børneforsor-

gens tilladelse til at overgå fra optagelseshjem til børnehjem.

Det blev en ny og tryg hverdag. Alle børnene skulle hjælpe til for at få børnehjemmets hverdag til at fungere. Nogle hjalp i køkkenet, og andre skulle være med til at dyrke frugt og grøntsager, som hjemmet var selvforsynende med. Der var både pligter og fællesskab.

Børnene sov i sovesale, og de spiste sammen i spisestuen. Som barn på børnehjemmet kedede man sig aldrig. Børnene opfattede lidt hinanden som søskende.

Vibeke husker, hvordan hr. Nielsen, far, om aftenen samlede børnene omkring sig, når han skulle se nyheder i fjernsynet, TV-aktuelt. Så skulle der være stille.

Børnehjemmet var et hjem. Juleaften var der børn, som ikke havde en familie at rejse hjem til, og de holdt juleaften sammen med forstanderparret. De skrev ønskeseddel og fik julegaver. Vibeke husker, at julegaven et år var en stavlygte, som kunne lyse med både hvidt, rødt og grønt lys. Det var vildt og spændende.

Vibekes konfirmation blev holdt på børnehjemmet. Hendes far, stedfar og bedsteforældre kom til Aas for at være med til festen. Vibekes mor kom ikke.

Rutebilejer Jørgen Vestergaard gør klar til en af børnehjemmets udflugter. Der var madpakker i kasser og en mælkejunge med saftevand.

»Far«, forstander Johannes Nielsen yndede at se TV-Aktuelt sammen med børnene.

Skolegang

Da Vibeke kom på børnehjemmet, skulle hun gå i Skjoldborg Skole. Hun var trist over, at hun skulle forlade Vestervig Skole. Her havde hun haft gode skoledage i tryghed og ro. Hun husker, hvordan særlig en lærer, nu afdøde Peter Bolt-Larsen, havde en fantastisk evne til at levendegøre undervisningen.

Da hun i 1966 skulle forlade 7. klasse i Skjoldborg Skole, kunne hun ikke blive indstillet til at gå i realklassen. Det havde hun svært ved at forstå. Det fik hr. Nielsen til at henvende sig til Vestervig Skole, der gerne ville indstille Vibeke til at prøve kræfter med en realeksamen.

Vibeke husker ikke, at hun som børnehjemsbarn blev drillet meget. Hun har dog en tydelig erindring om, at hun fik en kras besked om at blive stående ude, når hun hentede en pige på en ejendom tæt på børnehjemmet, som hun fulgtes til Skjoldborg Skole med. Det må have været et problem, for Vibeke husker også, at hr. Nielsen henvendte sig til pigens mor for at forklare, at børnene fra børnehjemmet var lige så meget værd som børn fra »rigtige« hjem. Forstanderen kæmpede for »sine børn«.

Det første år Vibeke gik i realklassen, boede hun stadig på børnehjemmet. Hun havde, som noget særligt, fået sit eget værelse, der lå over

køkkenet i hovedbygningen, med udsigt over fjorden. Hun husker tydeligt, hvor glad og stolt hun var, da hun første gang gik ned ad trappen, der fra køkkenet gik op til værelset.

De to sidste år i realklassen, fra 1967 til 1969 boede hun på et værelse i Thisted.

Lily Pedersen, børneværnsformanden, besøgte Vibeke og hendes søskende på børnehjemmet, og senere besøgte hun Vibeke på værelset i Thisted. Børneværnsformanden glemte ikke sine børn. Til konfirmationen fik Vibeke et sølvarmbånd. Da hun fyldte 18 år, var en af fødselsdagsgaverne en ravkæde fra Lily Pedersen. Da Vibeke i 1974 blev færdiguddannet som sygeplejerske, fik hun en sølvskål.

Efter realeksamen var Vibeke en kort tid i huset hos en familie. Hun ville være sygeplejerske. Hendes bedstefar i Seest havde sagt til Vibeke, at hun aldrig blev sygeplejerske. Hans ord gjorde hun heldigvis til skamme. Da hun måtte stoppe hos familien i utide, fik hun lov til at arbejde på børnehjemmet. Det blev godskrevet til uddannelsen som sygeplejerske, som krævede mindst et års arbejde som pige i huset hos en familie.

Vibeke startede sygeplejeuddannelsen med et ophold på Testrup Højskole i efteråret 1970. Derefter begyndte hun som sygeplejeelev på Sygeplejeskolen ved Thisted Sygehus, og blev færdig i 1974. Hun har senere taget uddannelsen som sygeplejelærer på sygeplejehøjskolen i Århus. Hun har taget specialuddannelse som røntgensygeplejerske. En tid har hun arbejdet i hjemmeplejen. Nu bor hun i Arup, hvor hun, sammen med sin mand Ejgild Lynge, driver ferie- og kursusejendommen Bakkegården. For at gøre en indsats for de svageste mennesker i samfundet arbejder Vibeke som frivillig i Blå Kors.

Børnehjemmets historie

For hundrede år siden, 1914, blev det, på et bestyrelsesmøde i Plejehjemsforeningen for Thi-

En glad og stolt Vibeke på trappen, der fra børnehjemmets køkken førte op til hendes værelse.

Det tidligere Aas Børnehjem – nu Bostedet Aas.

sted Amt besluttet at fremme ønsket om at bygge et optagelseshjem. Værgerådsloven fra 1905 var det lovmæssige grundlag for optagelseshjemmets virke. Det private arbejde var i høj grad med til at forbedre nogle usle vilkår for børnene. Formanden for Plejehjemsforeningen, pastor Ejnar Dahl fra Visby, fik, sammen to bestyrelsesmedlemmer, til opgave at finde en velegnet grund. Det var en forudsætning, at grunden skulle ligge centralt i Thisted Amt, ved Vildsund. De fandt grunden i Aas. Byggeriet blev startet i foråret 1916, og 1. november kunne hjemmet tages i brug. Det var plads til 20 børn. Personalet, der bestod af et forstanderpar og en plejerske, havde bolig på hjemmet. Hjemmet blev indviet 27. juli 1917.

I mange år var indtægten fra børnehjæpsdagene en del af hjemmets økonomiske grundlag.

I 1941 blev optagelseshjemmet anerkendt som børnehjem. Omkring 1980 blev børnehjemmet nedlagt. Kort tid efter blev bygningerne åbnet som Aas Ungdomsgård, drevet af Viborg Amts Plejehjemsforening. Ungdomsgården lukkede i 1997. En gruppe thyboer forsøgte at skabe grundlag for at starte en ungdomsskole på stedet. Det mislykkedes. I 1998 købte Viborg Amt bygningerne, som efter en større modernisering blev hjemsted for Bostedet Aas. Ved den seneste kommunalreform blev Aas Bosted overtaget af Region Nordjylland, som nu driver stedet under navnet Boformen Aas som et tilbud til socialt udsatte med misbrugsproblemer.

Tilbagetrækning fra Dannevirke malet af Niels Simonsen, 1864.

Fredskilde og aftægtshuset, 1920.

Fra Dannevirke til Fredskilde

Af Nora Hornstrup

Min oldefar Peder Christian Andersen blev født den 12. juli 1840 i Skovsted, Hillerslev sogn og provsti. Død den 14. februar 1928 i Fredskilde eller »Aldershvile«, som der står i kirkebogen.

Han var på session i 1860 og udtaget til soldat og kom i Forstærkning 1. januar 1862. Han var 65½ tommer svarende til 171 cm høj. Den 15. maj 1863 blev han tjenestegørende ved 11. regiment, 4 kompagni og var med i slaget om Dannevirke 5. februar 1864 og døgnet efter i Sankelmark, og den 8. marts 1864 var han med i slaget om Vejle.

Værnepligten i Danmark

I 1849 blev der indført almindelig værnepligt i Danmark, og værnepligten omfattede alle mænd, enten de boede på landet, i købstæderne eller i København. Før 1849 var adelige, gejstlige og verdslige embedsmænd, degne og skolelærere fritaget for militærtjeneste. Så vidt muligt var

Fredskilde.

Aftægtshuset, 1920.

gifte husmænd og gårdmænd og gårdmænds eneste sønner også fritaget.

Noget fra værnepligtsloven fra før 1849 levede videre lidt endnu, idet den værnepligtige kunne betale en anden – stillingsmand for at være soldat i stedet for en selv. Det var sandsynligvis en blandet skare af mænd, der tilbød sig som stillingsmænd. Det kunne være af patriotiske grunde, men også en mulighed for en indkomst. Der kom nok også mænd med en tvivlsom karakter.

Det kneb voldsomt med at kunne mønstre en kampstyrke, og derfor indkaldte man i al hast tidligere soldater. Da det ikke var nok, blev ikke våbenøvede mænd den 13. januar 1864 også indkaldt, og de fik en kort oplæring på 4-5 uger og sendt til fronten.

Thy sendte omkring 410 til fronten, og nogle af dem betalte den ultimative pris.

Den danske kaptajn Rosen sagde i januar, at *Fjenden har soldater, vi har bønderkarle,* og han havde sådan set ret. Størstedelen af de danske soldater var udskrevet i landbefolkningen. Den preussiske og den østrigske hær havde taget mere moderne taktik i felten til sig, og dele af deres hær var yngre og veluddannede, og det var både officerer og menige.

Det Danmark stod overfor, var to stater, der uden vanskeligheder kunne stille med en hær på 57.000 veludrustede og godt uddannede soldater, hvilket var så modsat, hvad den danske hærenhed kunne sige. Danmark kunne mønstre knap 39.000, både officerer og menige var dårligt uddannede, havde elendig udrustning og var for få – det kom de danske soldater til at betale dyrt for.

Kampen om Sønderjylland

Min oldefar blev som nævnt født i Skovsted. Faderen Anders Pedersen var husmand, og moderen Dorthe Marie Christensdatter var husmor. Han gik i skole, som den nu var dengang i 1840'erne, blev konfirmeret og hjalp til hjemme. Da han blev 15 år, kom han ud at tjene som tjenestedreng i Vester Kanstrup. Måske blev han der, indtil han blev indkaldt til militærtjeneste i maj 1863.

I 1862 og 1863 blev hærens øvelser henlagt til Dannevirke, hvor et offensivt forsvar blev øvet, og i slutning af 1863 blev krigsforberedelserne for alvor sat i værk. Ved mobiliseringen i efteråret 1863 blev min oldefar tjenestegørende ved 11. regiment, der sammen med 1. regiment var under ledelse af oberst Max Müller.

I februar 1864, da den preussiske og østrigske hær på tilsammen 57.000 mand rykkede frem, stod 39.000 danske soldater ved Dannevirke, så det blev ret hurtigt klart, at de ikke kunne stille

noget op ved et angreb. Fæstningen var alt for svag, og prøjserne og østrigerne kunne krydse de frosne søer og åer i området uden af kæmpe om Dannevirke.

Den 5. februar besluttede general de Meza at opgive Dannevirke. I ly af natten mellem den 5. og 6. februar forlod de danske soldater Dannevirke til stor forbitrelse for danske politikere og offentligheden, da det dagen efter blev kendt. I fjendens lejr havde man respekt for den danske, strategiske manøvre, de var rådvilde og frustrerede, og som de østrigske og prøjsiske generaler sagde: »Vi blev skammeligt narret«.

For soldaterne var tilbagetrækningen op gennem Sydslesvig en ekstremt hård oplevelse. Marchen blev tung og sørgmodig. Fysisk var det ekstreme vejr med voldsom blæst og minus 8 grader så fuldstændig udmattende og gjorde de 60 km til Flensborg, som skulle tilbagelægges i løbet af natten, ulidelig. Det blæste, sneen føg, himmel og jord stod i et. Vejene var spejlglatte, så både mænd og heste gled og væltede rundt sammen med vogne og de kanoner, som soldaterne forsøgte at få med. *Det var en så forfærdelig march, at ingen nogensinde kan glemme dette tilbagetog.* Sådan lyder nogle af de beretninger, som Tom Buk-Swienty skriver om i sin bog *Slagterbænk Dybbøl.*

I forsøg på at nedkæmpe de danske tropper smed den østrigsk brigade sin oppakning og indhentede den danske bagtrop ved Sankelmark. Det blev en voldsom træfning, hvor 1. og 11. brigade under ledelse af oberst Max Müller holdt stand. Slaget ved Sankelmark beskrives som en meget hidsig og voldsom kamp mand mod mand med bajonetter. Der var næsten ingen sanitetssoldater til stede til at tage sig af døde og sårede, ingen lazaretvogne eller lazaretter til hjælp for sårede soldater. Det var meget koldt med frostgrader, voldsom blæst, og sneen væltede ned. Så hvis soldaterne ikke døde af deres sår, så kunne frosten befri dem for de sidste jordiske smerter.

Hen over valpladsen lå der 800 døde og sårede soldater – mellem døde heste, militærudstyr, tornystre o.s.v. – Det må jo have været et sandt ragnarok, og det har min oldefar været med i og været vidne til. Det må have fæstnet sig på nethinden for bestandig.

Den danske hær nåede til Flensborg og var intakt og delte sig herefter i tre. Hovedstyrken gik til Dybbøl, og de øvrige drog til Fredericia og videre op i Jylland.

Såret og hjemsendt

Der var kampe andre steder end på Dybbøl, og

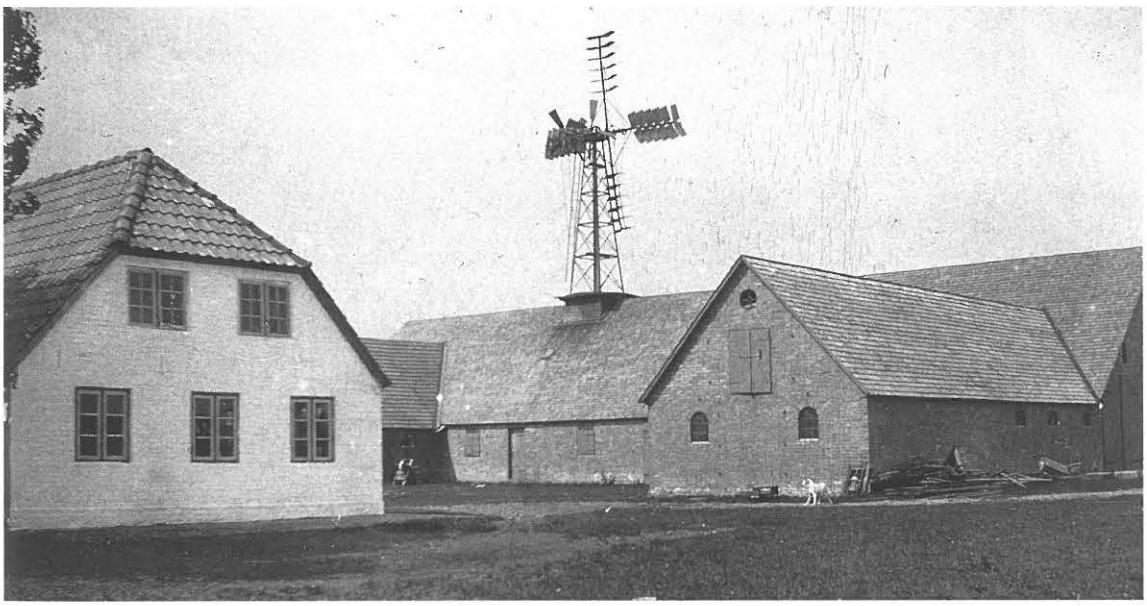

Fredskilde, 1920.

Familien med oldefar i kørestol.

den 8. marts var der en træfning i Vejle, hvor 11. brigade kæmpede bravt for at forsvare Vejle, men det lykkedes ikke. Det var ved denne træfning, at min oldefar blev såret, kom på civillazaret og som krigsfange kom under »tydsk« lægebehandling. De sår, han fik, har sandsynligvis været i hovedet, for min mor har fortalt, at han havde et sår bag øret, der altid væskede. På Dybbøl, og hvor der i øvrigt var træfninger og krigshandlinger, blev alle mulige lokaler brugt til lazaretter, f.eks. skolestuer, kroer, præstegårde og kirker for at yde sårede soldater lægehjælp.

Hvor længe han var på lazaret og krigsfange, er lidt svært at finde ud af, men mærket af krigen blev han. Fysisk med et sår i hoved og psykisk belastet af de træfninger, han har været med i. Min oldefar vendte tilbage til Thy med krigsskade og blev tilkendt en pension. Han fik arbejde på en gård, og i 1870 står der i folketællingen, at han er avlskarl på Fredskilde i Nørhå.

De soldater, der kom hjem efter 1864, blev ikke modtaget som helte, tværtimod. Så ganske anderledes end dem, der kom hjem i 1849 efter 1. Slesvigske krig, hvor de blev fejret i Københavns gader som helte. Når man betænker de oplevelser, de har været igennem, så må det have været svært for de hjemvendte soldater i 1864 at blive betragtet som soldater, der svigtede deres fædreland.

Nogle skulle ud at tigge tøj ved befolkningen, da de ikke engang havde tøj at tage på til hjemturen, fordi de skulle aflevere deres uniform. Det var ydmygende. Senere blev der mange steder i Sønderjylland og andre steder i Danmark rejst mindesmærker for faldne i krigen 1864, så lidt ære tilkom dem da. I 1876 var regeringen kommet så meget til besindelse, at man ville give de soldater, der levede i 1876, en erindringsmedalje. Det var en beslutning, der var megen blæst om.

Fredskilde

I 1860 købte Jørgen Nicolaj Jørgensen gården Fredskilde i Nørhå af Jens Frostholm, som kun havde haft gården i tre år. Jørgen Nicolaj Jørgen-

sen giftede sig den 9. december 1859 med Marie Immersen, født den 5. marts 1836 i Neesgaard, Årup, hvor faderen Immer Nielsen var gårdmand og sognefoged.

I 1867 døde Jørgen Nicolaj Jørgensen kun 32 år gammel, og Marie blev dermed enke som 31-årig med tre børn. Her er det så min oldefar, Peder Christian Andersen, kommer ind i billedet, da han på et tidspunkt efter 1864 er kommet til Fredskilde som »tjenestetyende og avlskarl«, som der står skrevet i folketællingen 1870.

Mellem Marie Immersen og oldefar opstod der varme forbindelser, hvilket medførte, at Marie tog til Thisted, og følgende udspillede sig ifølge retsprotokolen i Thisted: *»Ulrik Frederik Rosing Schou virkelig Kanselliraad, Ridder af Dannebrog, Borgmester og Skriver i Thisted Købstad samt Herredsfoged og Skriver i Hillerslev-Hundborg Herreder gør Vitterlig: at Aar 1872 den 29. september indfandt Enken Marie Immersen af Fredskilde, Nørhaa Sogn, sig på Herredskontoret i Thisted og begærede Skifte efter sin den 29. April 1867 ved døden afgangne Mand, Gaardmand Jørgen Nicolaj Jørgensen.«*

På det tidspunkt var brylluppet med enken Marie og oldefar berammet, idet selvsamme dag, den 29. september 1872 blev der lyst tre gang. Den 16. oktober 1872 bliver de gift i Nørhå Kirke.

Peder Christian (Pee Kresten) og Marie fik to drenge, Jørgen Nicolaj, i parentes bemærket opkaldt efter hendes første mand og Christian Andreas, som fik en bogholderimæssig uddannelse og bosatte sig i Aalborg. Jørgen Nicolaj hjalp til på gården kun afbrudt af militærtjeneste.

Oldefar var en oplyst mand og tillige en dygtig landmand. Det var også i tiden efter, at Danmark tabte 1/3 af landet, at store områder af Danmark blev afvandet, og heden blev opdyrket ud fra betragtningen *Hvad udad tabes, skal indad vindes.* Fredskilde sø blev i 1800-tallet i flere omgange reduceret fra 25-30 ha til 4 ha. At beskæftige sig med landbrug var godt for de hjemvendte soldater, det var samtiden bevidst om. Måske den friske luft og det pulserende liv, som dette erhverv byder på, kunne være gavnlig for de tanker om krigens gru, der måtte komme.

Som hjælp og støtte for hjemvendte veteraner blev foreningen »De Danske Våbenbrødre« dannet, ikke kun for at dyrke fællesskab og kammeratskab, men også som social forsorg, idet

Thisteds 400 års købstadsjubilæum 1924. Chr. d. 10. hilser på veteraner fra 1864.

To messinglysestager fra 1855, som har tilhørt Marie Immersen og stået i Fredskilde.

man hjalp hinanden både menneskeligt og økonomisk. Der var veteransammenkomster rundt omkring i sognene, og der var jubilæer på 50 års dagen for 1864. Det vidner om, at veteranerne havde et behov for at få snakket med ligesindede om det, de havde været igennem.

Aftægtstilværelsen

Omkring 1906 solgte oldefar og oldemor Fredskilde til sønnen Jørgen Nicolaj, i daglig tale *Freskil Laj*, og de byggede et hus lige øst for Fredskilde. Det var ikke et stort hus, men med læhegn af pil og tjørn, en have og en lille høj med en flagstang, for oldefar var en »god, dansk mand, der skulle have en flagstang og et flag«, som min moster Marie skriver i sine erindringer.

Hvordan har min oldefar haft det efter at have været med i krigen 1864? Det kan man jo gisne om, og jeg har tænkt meget over det. Krig er noget, fanden har skabt, og krigen i 1864 var ingen undtagelse i grusomhed.

Min moster beretter, at når nabomanden kom forbi, og de par gamle mænd sad og snakkede, så blev der tyst, når moster eller mor kom ind i stuen – de har på det tidspunkt være mellem 6 og 12 år. Det kan jo være, han fortalte voldsomme ting. Grunden kan også være, at »det snakker vi ikke om«. Moster skriver, at hun havde fået at vide, at der på loftet i aftægtshuset lå blade og tidsskrifter om krigen i 1864. Så som den oplyste mand han var, fulgte han med i, hvad der skete videre med det slesvigske spørgsmål. Plantør Ebberlings hustru var også en god gæst, og moster skriver, hun kom på hans begravelsesdag og »ville sidde stille hos bedstefar og tage afsked med en gammel nabo«.

Den 16. januar 1921 døde Marie, og oldefar blev enkemand. Han fik en husbestyrerinde, Stine fra Stenbjerg, til at passe sig. Som ca. 80-årig fik han på grund af koldbrand i storetåen amputeret et ben, og derefter sad han i kørestol.

I 1876 ansøgte han og blev tildelt erindringsmedalje. Peder Christian Andersen blev den 19. januar 1927 – et år før sin død – ved en lille højtidelighed udnævnt til Dannebrogsmand. Han døde den 14. februar 1928 og stedtes til hvile ved siden af sin Marie på Nørhå Kirkegård. Der var et stort følge til begravelsen af sognets sidste veteran, hans Dannebrogsorden lå på kisten, og i spidsen for følget blev to våbenbrødre-faner båret.

Når jeg ser billede af ham, tænker jeg, at det kunne have været spændende at høre ham selv fortælle sin historie.

Udvandrede med 150 dollars på lommen

Af Chr. C. Harbo

I sommeren 2014 besøgte min kone og jeg Augie og Marie Nielsen, der bor i Illinois i byen Lena godt 250 km vest for Chicago. Det er en lille by med ca. 3.000 indbyggere, som alle bor i eget hus. Byen har en del butikker, to golfbaner og ikke mindre end syv kirker.

Illinois er et meget fladt landbrugsland med hovedvægt på avl af majs og sojabønner. De store farme er nu på 10.000 tønder land majs, og p.t. er der planer om opførelse af en farm med 10.000 stk. malkekvæg i Lena til en pris af 70 mil. dollars. Jernbanen går igennem Lena, og godstrafikken her er stigende, fordi der i 2002 blev opført et etahnol-raffinaderi, som bruger majs som hovedingrediensen. Man kan her se 3-4 lokomotiver komme trækkende med op til 150 vogne fyldt med majs.

Augie Nielsen har lavet en beskrivelse, som han kalder »Mit livs historie«. Ud fra den kan man få et indblik i familiens liv.

Ved landbruget i Thy

Augie Nielsen blev født den 12. november 1922. Forældrene var Margrethe og Ingvar Borgaard Nielsen, der blev gift i Ræhr i maj 1920. De købte en gård i Sårup, hvor Augie blev storebror til en søster og to brødre.

Efter konfirmationen blev Augie hjemme på gården som medhjælper. I 1941 fik han plads som karl på en gård tæt ved Hvidbjerg på Thyholm, hvor han var meget glad for at være. Fra november 1943 til maj 1944 var han på landbrugsskole i Hammerum. I denne periode døde hans mor, så efter skolen tog han hjem for at hjælpe faderen.

I januar 1945 deltog Augie i et KFUM-stævne på gården Øland, der var ejet af den konservative politiker Vilhelm Fibiger. Augie traf her sønnen Steen Fibiger, der havde overtaget forpagtningen af gården i 1937. Denne kontakt førte til, at Augie i april 1945 blev ansat som forvalter på

Augie og børnene Kirsten (Kris), Alice og Jon, 1955.

Augie i gang med høsten, 1963.

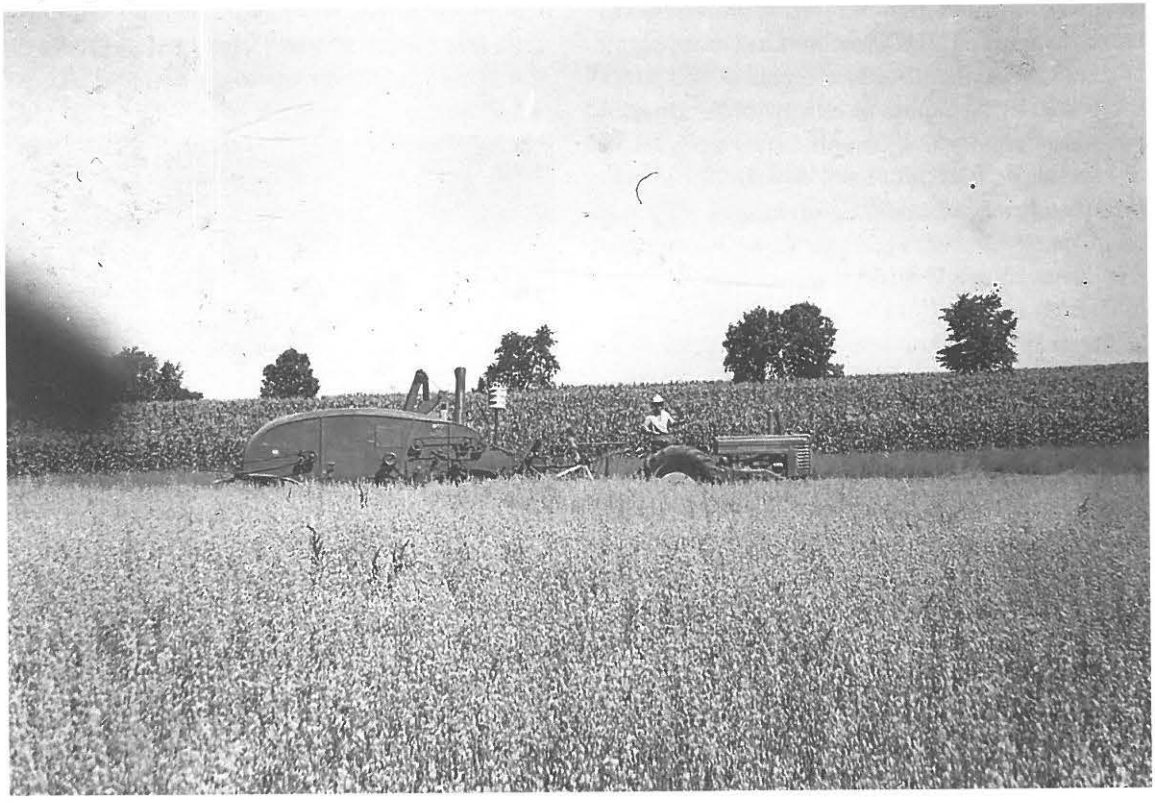

Øland. Alene til at klare markarbejdet var der ansat seks unge mennesker.

Efter et år på Øland havde Augie plads et halvt år på Thyholm, og i november 1946 var han igen hjemme i Sårup. Men så skete der noget afgørende i hans liv. På landbrugsskolen var Augie blevet ven med Hans Arne, og han var med til hans bryllup i juni 1947. Her traf han brudens søster, Marie Kirkegaard fra Vindum ved Bjerringbro. Hun havde plads som tjenestepige i Skjern, så det var lidt langt fra Sårup. De besluttede derfor at komme tættere på hinanden. Marie fik plads i Bjerringbro og Augie på en gård ikke langt derfra.

I 1948 købte Steen Fibiger Sindrup Vejle sammen med to andre. Han kontaktede i den forbindelse Augie i april måned for at få ham og Marie som bestyrerpar. Det krævede imidlertid, at de blev gift, og det skete i al hast den 16. maj 1948 i Vindum kirke.

Marie og Augie havde to gode år på *Sindrup Vejlegård.* To børn fik de også i denne periode. Kirsten den 22. april 1949 (døbt i Ydby Kirke) og Jon den 18. april 1950 (døbt i Mammen Kirke).

Udvandring

I 1950 besluttede de at emigrere til USA – Augie havde en onkel i USA og Marie en moster, så dem fik de hjælp af. De solgte alt deres indbo i Danmark, og i efteråret 1950 fløj de til USA. Det var første gang, at SAS fløj så langt med en baby. De medbragte i alt 150 $ – fra Danmark måtte hver voksen kun udfører 50 $ og et barn 25 $.

Den første tid tilbragte de i Chicago, hvor de bl.a. lærte engelsk, og Augie havde diverse småjobs. I oktober måned blev de bestyrere på en farm i den nordvestlige del af Wisconsin – en kvægfarm. Vinteren her er meget streng, og omkring 1. november begynder det at sne. Den 1. december 1950 var temperaturen nede på under 40 graders celsius.

I denne kulde kunne de ikke holde ud at være, så via danske bekendte fik de kontakt til en dansk læge i Chicago. Han havde en bekendt i Illinois, hvorefter de flyttede til Freeport i januar 1951. Her blev datteren Alice født den 27. juni 1952 (døbt i Freeport Kirke).

Augie og Marie på tur i 2004.

Marie og Augie besøgte Danmark i 1959. De fortalte om USA, og det betød, at Augies bror Børge og hans hustru Kirsten i 1960 også flyttede til Lena, hvor de forpagtede en farm. De skulle ikke vente på en opholdstilladelse, fordi Augie og Marie som amerikanske statsborgere kunne garantere for deres ophold i USA.

De begyndte som forpagtere i 1955 i Lenas omegn, og i 1966 købte Marie og Augie deres første farm, *Enggaard Farm* i Lena. Navnet på denne farm havde de med fra Maries hjem. På farmen havde de en produktion af ca. 1500 svin årligt foruden markafgrøder.

Fortsat i vigør

I 1978 købte familien en byggegrund i Lena, lavede selv tegninger til et nyt hus og påbegyndte selv byggeriet i 1980. I efteråret 1981 flyttede de ind i huset på Linden Circle. Farmen blev herefter forpagtet ud og solgt i 1990.

Augie fik arbejde på Lenas plejehjem som pedel, et job han bestred, indtil han som 82-årig gik på pension i 2004. Marie havde arbejde i Lena, hvor hun arbejdede i en butik med juveler og ure. Først som 85-årig stoppede hun i 2011. Marie og Augie bor fortsat i huset, og så sent som i 2013 købte de ny bil!

Enggaard Farm fra luften 1976.

Marie og Augies børn er alle bosat i USA. Jon Nielsen er bosiddende i Belvidere, Illinois. Kirsten Allen (Kris) er gift med Don og bosiddende i Rockford, Illinois. Alice Whalen er bosiddende i Colorado Springs, Colorado, og var gift med Tom Whalen, som døde i 2006.

Marie og Augie har i dag foruden deres tre børn og svigerbørn nu seks børnebørn og fem oldebørn, som alle er spredt over hele USA, så det må siges at familien at vokset siden udvandringen i 1950.

I Lena er Marie og Augie tilsluttet den lutherske kirke, som har en menighed på ca. 600 medlemmer. Kirken drives 100 % af menigheden, som betaler hele driften. Der bliver afholdt fire gudstjenester om ugen. Den første gudstjeneste søndag er kl. 8 – og herefter en igen kl. 10.30. Ved disse to gudstjenester deltager der ca. 3-400 af menigheden.

Selv om Augie og Marie har boet i USA i over tres år, følger de fortsat med i, hvad der sker i Danmark, og deres danske sprog har de bevaret. Min hustru Inge-Lisse, som også kommer fra Sårup, har stærke forbindelser med familien i USA, og den 10. august 2014 tog vi på den 13. rejse til USA.

Skolen for livet

Af Lissi Ringgaard

Jeg var lige fyldt seks år, da jeg begyndt at gå i skole i 1941. Dengang kom man ikke til modenhedsprøve, men når man havde en storebror, der kom hjem og fortalte om alle de spændende ting, man lærte her, fik man jo lyst til selv at komme i gang. Med mor ved hånden og iført min fineste kjole og en stor hvid sløjfe i håret gik jeg spændt om i Vestervig Forskole, hvor en sød frk. Sørensen tog vel imod en flok af forventningsfulde børn. Pigerne var som jeg i deres stiveste pus, og prinsessekrøllerne eller fletningerne sat efter alle kunstens regler. Drengene var i *plus fours* med seler og ternede skjorter.

Jeg husker min første skolestue som et stort lokale. Den runde, sorte kakkelovn dominerede hele bagvæggen i klasseværelset. Af sikkerhedsgrunde stod der en sort skærm foran, og ved siden af den stod tørvekurven, som drengene på skift blev sendt ud i brændeskuret for at fylde. På væggene hang der idylliske billeder med danske motiver, og to store billeder i forgyldte rammer af kong Christian d. 10. og dronning Alexandrine samt et mindre af det unge kronprinsepar.

Bordene var gamle, bar præg af tidens tand, og måske i kedsomhed havde tidligere elever skåret deres navne i dem. Midt i bordpladen var der et blækhus og en rille, hvor man kunne lægge sin blyant eller penneskaftet, når man ikke brugte det. Bænk og bord var sammenhængende, og under bordet var der en hylde, hvor man kunne have den lille røde madkasse, hvorpå der stod *Velbekomme* – det var før køleskabets tid!

Jeg sad på først række midtfor, så jeg kunne se, hvad der foregik såvel på tavlen som uden for de store vinduer i skolegården. I den nye, røde skoletaske lå min første læsebog, den røde *Ole Bole*, min kugleramme og mit træpennalhus med de malede billeder på, der rummede de nødvendige rekvisitter: blyant, viskelæder, lineal og penneskaft med tilhørende pen, som jeg i dag stadig har.

Jeg var meget stolt af, at jeg allerede kunne de fleste bogstaver – kun de svære x, z og y kneb det med. Også kuglerammens forunderlige brug havde jeg stiftet bekendtskab med, så mine første skoleår voldte mig ingen kvaler, måske lige med undtagelse af ét stort problem: Frikvarteret!

I frikvarteret legede vi på den store legeplads, hvor der var gynger og en bom til at gå balancegang på, men drengene ville skubbe os piger ned, så den vovede jeg mig sjældent op på. I det hele taget var jeg nok ikke hårdhudet nok og let at drille, og det fandt drengene hurtig ud af. På det kolde »das« i skolegården frøs man, når man skulle »gå i gården«, men det kunne vi glæde os til ville blive bedre, når vi kom op på den fine nye Centralskole, her var moderne »træk og slip«.

Normalt skulle vi overflyttes, når vi skulle i 4. klasse, men intet var normalt i disse tider. Tyskerne havde i lighed med mange andre

Vestervig Skole lå øst for byen ved det, der nu hedder Hurupvej. Bygningerne er nu privatbolig.

bygninger beslaglagt vor fine nye skole, så det skulle vise sig at være nødvendigt at finde andre lokaler rundt omkring i byen, for at vi kunne blive undervist.

Udflugt, skolekæreste og Lucia-optog

Skolegården i Forskolen stødte op til grusgraven, men her var det forbudt at komme. Overtrædelser blev straffet med eftersidning, og ved overtrædelse gentagne gange kunne synderen godt risikere en lussing af læreren.

Jeg mindes, at første skoleudflugt netop gik om på »Engen« som lå lidt længere omme end gusgraven – ikke langt når man tænker på nutidens børn, der rejser verden rundt med forældrene, længe før de kommer i skole.

Den næste udflugt i forskolen gik til »Ashøje« ved Hurup, og hertil foregik transporten med Teglgårdens store, godmodige Oldenburger heste. Det var en enorm oplevelse for én som mig, der ikke var opvokset med andre husdyr end kat og kaniner.

Det var i de autoritetstro »gode gamle dage« – og autoritetstro – det var vi. Vi sagde De til lærerinden og alle andre voksne, vi ikke kendt så godt. Vi havde respekt for lærerne, for dengang var det tilladt at give en lussing eller et spark i buksebagen. Heldigvis gik jeg ram forbi, det var mest drengene, det gik ud over; pigerne slap med at blive dasket oven i hovedet med pegepinden eller violinbuen, hvis det var i sangtimen. De stakler, der ikke havde en tone i livet, blev ofte straffet på denne måde – uretfærdig eller ej, ja det tænkte man ikke så meget på den gang.

Gudskelov var jeg heldig at have fået en sangstemme i vuggegave, derfor deltog jeg også ofte i de forskellige arrangementer på skolen. Min første optræden af den art var – så vidt jeg husker – da jeg som 9-10-årig sang duet med den friske, rødhårede og dejligt fregnede Niels Peter:

Jeg er Jim en lille niggerdreng
dit hjerte har rørt ved min hjertestreng
åh, bare du vil gifte dig med mig
ja – gifte dig med mig.

Efter den succesfulde optræden blev vi udnævnt til at være skolekærester, og det havde jeg bestemt ikke noget imod, for en sød fyr var han, og det at have en kæreste højnede jo min status blandt kammeraterne.

Jeg gik også altid med i Lucia-optoget den 13. dec. Her måtte jeg dog se mig degraderet til at være terne, og det ærgrede mig, at mine lyshårede veninder fik det ærefulde hverv at bære lyskransen som Lucia-brud. Naturen havde nu engang udstyret mig med mørke lokker, og da

det ikke var specielt nordisk, forhindrede det mig i at være den heldige, der blev udvalgt.

I forskolen havde vi en lærerinde, der ikke var særlig populær – min yndlingslærerinde fra 1. klasse, den lille frk. Sørensens totale modsætning. Vi var dog nok heller ikke altid søde mod hende. Vi drillede hende, og hun kvitterede med gruppe-eftersidninger, når hun ikke kunne finde synderen, der bag hendes ryg lavede grimasser og fik hele klassen til at grine.

Af en eller anden mærkværdig grund holdt hun hånden over mig, selv om jeg med skam at melde ikke stod tilbage i denne kollektive forfølgelse af hende. Jeg husker især en gang, at hun med høj skinger røst bebudede, at alle – undtagen Lissi – skulle blive en time efter skoletid!

Det gjorde mig ikke just populær blandt mine kammerater, og da jeg jo desuden den dag følte mig »lidt« skyldig, forsøgte jeg med spag stemme at gøre lærerinden opmærksom på, at jeg nok også skulle sidde efter. Men det kunne der slet ikke være tale om, hendes yndlingselev skulle ikke sættes i bås med de andre uvorne unger. Denne beskyttelse værdsatte jeg bestemt ikke, for det gik bare ud over mig i skolegården; især drengene drillede mig og kaldte mig dydsmønsteret, og hvad ved jeg. Senere anså jeg det for klogest at være i samme båd som de andre, og herved dalede min popularitet hos lærerinden. Til gengæld opnåede jeg at få et par eftersidninger, ja endog at blive rykket i øret en enkelt gang, og det gjorde sørme ondt. Hun havde en modbydelig måde at dreje øret rundt på.

Forholdet til mine skolekammerater voksede derimod fra denne dag – og det var jo det, der talte dengang! For al retfærdigheds skyld må jeg fortælle, at hun naturligvis også havde sine gode sider. Når hun var i godt humør, fik vi historier, eller vi skulle lege stilleleg.

Mellemskolen

Jeg kom op i 1. mellem efter 4. kl. på Centralskolen, et år før det normale. Herved blev jeg skilt fra mange af mine tidligere jævnaldrende skolekammerater, idet man også kunne forsætte de sidste par år i 6. og 7. klasse.

Et meget populært lærerægtepar var Hilda og Jørgen Grønbjerg, og de fik stor betydning for mig i Mellemskolen. De var dygtige og meget konsekvente med ros og ris, og så forstod de sig på børn og deres behov. De samlede os en gang imellem i deres hjem og lavede sjove

Vestervig Skole, 1941.

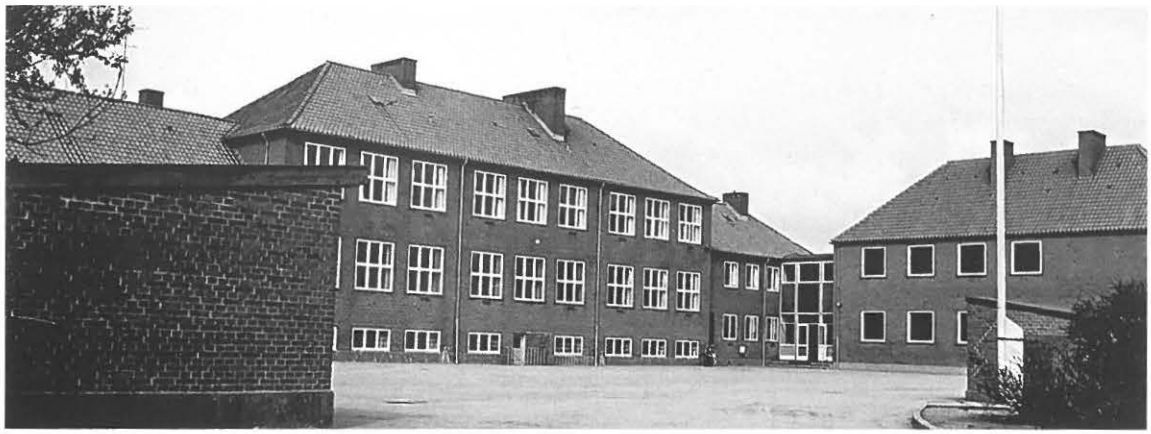

Vestervig Skole ca. 1950.

arrangementer, hvor man blot konkurrerede med sig selv. Lærte os selvstændighed og at tro på os selv.

Jeg huskede især engang, hvor vi legede under et tema om Afrika. Via klædedragter og fortællinger fik vi stor indsigt i de afrikanske landes befolkning og kultur. Seancen blev afrundet med »musikudøvelse«, hvor vi siddende på skamler håndterede bongotrommer og andre mere eller mindre hjemmelavede instrumenter, der helt naturligt fremkaldte primitiv dans. Da vi gik hjem, var vi glade og opstemte børn – en oplevelse rigere.

I øvrigt duperede vores klasse i 4. mellem de øvrige elever på skolen, da vor skoleudflugt gik til Norge. Det var første gang, mener jeg, at det var sket i skolens historie, at et hold elever var rejst udenlands. Stemplet fra Norge i 1949 er det første i mit pas.

Vi havde sparet sammen det sidste år for at kunne realisere drømmen, og vi fik fuld valuta for pengene. Efter sejlturen med *Peter Wessel* (også kaldet »Peter Bræk«) kørte vi ad små snoede bjergveje rundt i området Larvik – Skien - Oslo. Boede på vandrehjem og besteg små, men for os besværlige bjergtoppe, badede i kolde elve mellem drivtømmer og kørte med tog ad en smuk rute til skihoppet ved *Holmenkollen.* Vi besøgte også en sølvmine, hvor vi i de specielle tipvogne kørte gennem de klamme minegange. Efterfølgende forsøgte vi at vaske det ædle metal ud – dog uden synderligt held. Heldigvis kunne man købe et stykke med hjem som souvenir. Besøget i Oslo førte os til alle storbyens kendte steder. Mest grænseoverskridende for den lille flok var nok besøget i Vigelandsparken med de mange skulpturer. Den »moderne« kunst med skulpturer af mennesker uden tøj og i forvredne, mærkelige stillinger fik vi piger til at rødme og fnise. Da vi kom hjem, gik debatten også blandt forældrene, om det ikke var noget mærkeligt noget at vise uskyldige børn den slags sexede kunst – ja, det var dengang!

Efter mellemskolen kunne man ikke komme videre på Vestervig Centralskole. Hvis man ville have realeksamen, kunne man søge om at blive optaget på den private Realskole i Hurup, eller man kunne forsætte i 1. G. på gymnasiet i Thisted, hvis man ville videreuddanne sig. Jeg blev optaget på Hurup private Mellem- og Realskole i sommeren 1949, hvorfra jeg fik min realeksamen året efter.

Apotek og konditori

Jeg ville gerne have været på gymnasiet i Thisted, men min far mente – i lighed med mange forældres tankegang dengang – at jeg som pige ikke ville få brug for denne overbygning, »for en pige blev jo gift og forsørget af manden«. Heri var jeg ikke enig, da jeg gerne ville have været journalist. Dengang krævede faget som regel en studentereksamen, muligvis fordi der var rift om lærepladserne i disse år.

Far fik ret – jeg blev gift! Men forinden blev jeg uddannet som defektrice efter fire års læretid på Vestervig Apotek hos apoteker Inge

Olesen. Med til uddannelsen hørte også en halv dags undervisning på handelsskolen i Hurup. Som nyudlært arbejdede jeg fire år som defektrice i henholdsvis Aarhus og Aalborg, hvorefter jeg vendte tilbage til Thy og afsluttede min »apotekertid« hos min gamle arbejdsgiver frk. Olesen, der på dette tidspunkt havde fået bevilling til *Løve Apoteket* i Thisted.

I Thisted blev jeg boende de første to år, efter at jeg var blevet gift. Vi boede på kvisten i Skolegade 12 med en dejlig udsigt over Limfjorden. Jeg forsatte mit arbejde, indtil 14 dage før vi fik vores førstefødte i 1960. Da han var seks uger, flyttede vi til Silkeborg til en helt ny tilværelse.

Videre skolegang

Som medarbejdende hustru i *Virklund Konditori* gennem 21 år kunne jeg ikke vende tilbage til min gamle uddannelse, da vi solgte forretningen i 1981.

Ud over de mange erhvervsrelaterede kurser fik jeg heldigvis mulighed for at udnytte de gode tilbud om videre uddannelse for at omskole mig. Frivilligt satte jeg mig på skolebænken igen som 47-årig. På Th. Langs Skole fik jeg over flere år stykket omtrent en hel HF-eksamen sammen – otte fag med eksamen blev det til, fortrinsvis de sproglige fag.

Desuden deltog jeg i Handelsskolens erhvervskurser og gik på Daghøjskolen i Silkeborg, hvor jeg blev sat ind i fremtidens utrolige elektroniske verden, og jeg fik min første computer. Syv måneders kursus om turisme førte til, at jeg gennem næsten 20 år har guidet for Silkeborg Turistbureau og Midtjyllands Avis.

Nej – det er aldrig for sent at lære, og jeg er glad for, at jeg har levet i en tidsalder, hvor mulighederne er så gode. I dag bruger jeg min tilegnede viden til at skrive artikler til Silkeborg Arkiv om lokalområdet. En sag jeg også brænder for, da jeg i mange år var leder for en studiegruppe i faget lokalhistorie, som jeg selv sammen med 12 andre tog initiativ til at oprette under den daværende Daghøjskole. Ved nedlæggelsen af denne institution forsatte *De Grå Pantere* som forening, hvor lokalhistorie stadig er på programmet.

Så for mig blev folkeskolen en skole for livet, et springbræt, som har givet lyst til fordybelse og koble ny viden på helt op i alderdommen. Det giver mit liv kolorit og indhold trods mange skavanker.

1900-tallets skole i Museum Thy's udstilling »Den gamle skolestue«. Lærer Thomsen (alias Svend Sørensen) svinger pegepinden foran elever fra Tingstrup Skole. Foto: Klaus Madsen, 2014.

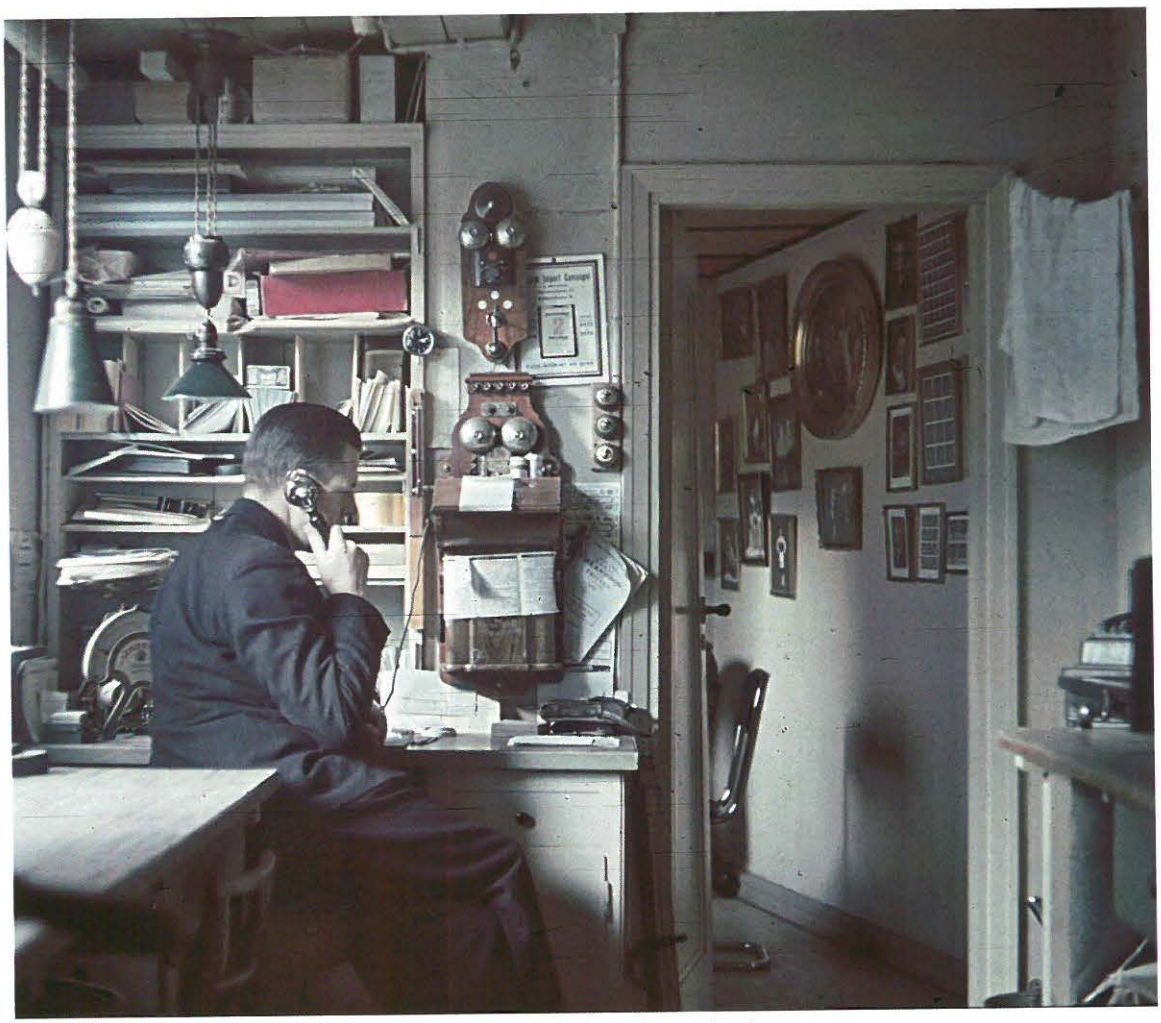

Fotograf Aage Pedersen i telefonsamtale ved skrivebordet i Toldbodgade.

Fotograf og onkel Aage Pedersen

Af Poul Sasser Jensen

Der er flere, der har spurgt mig om, hvem Aage Pedersen var. Han var min onkel, gift med min faster Edith Jensen.

Aage Pedersen blev født den 22. juli 1905 i Vejstrup, Vejle amt. Hans far var grænsegendarm Niels Christian Frederik Pedersen, født i Tværsted, Hjørring amt i 1876 og død i Andst, Vejle amt i 1949. Moderen Maren Kristine Kjær var født i Vejstrup i 1879 og døde i Vejle i 1967. Aage var den ældste af tre børn: Aage 1905, Georg 1907 og Astrid Marie 1909. Aage har fortalt, at hans far kunne være meget hård og bruge tæsk som opdragelsesmiddel. Når Aage og hans lillebror havde lavet ballade, skulle de stå skoleret, og lillebror Georg sagde: *»Det var Aage, som fik mig til det.«*

Da han var seks år, lavede Aage sit første fotografiapparat af en gammel skoæske, og billederne blev acceptable. Allerede her var kimen lagt til Aages arbejdsliv og hobby. I 1920 kom han i lære hos fotograf Ingver Amandus Martensen i Kolding. Aage boede hos Martensen og hans kone i sin læretid. Som udlært fotograf var han bl.a. en tid på Fur, inden han i 1928 blev ansat hos fotograf A. Scharling i Toldbodgade, Thisted. Både Anders Emil Scharling og Aage Pedersen interesserede sig for naturen, og sammen tog de ud og fotograferede fugle. Aage blev en flittig leverandør af naturoptagelser til fagtidsskrifter.

Den 20. april 1946 blev Aage Pedersen gift i Thisted kirke med Edith Fiora Jensen, født den 26. november 1903 i Nørresundby, datter af stenhuggermester Carl Jensen og hustru Laurine Kirstine Duun, som var mine bedsteforældre. Edith og Aage kom til at bo i Jernbanegade 7, hvor Ediths forældre tidligere havde boet. Edith var 42 år, da de blev gift, og ægteskabet var barnløst.

På Østermøllevej ejede de en grund, hvor Aage skabte den mest vidunderlige have med et lille, indbydende havehus. Aage var en meget dygtig havemand og vandt flere have-priser. Edith og Aage, som var min faster og onkel, var meget gæstfrie. Når vi besøgte dem i haven, måtte vi spise ubegrænsede mængder af ærter, jordbær, stikkelsbær, æbler osv. I havehuset fik vi hjemmelavet saftevand og franskbrødsmadder med ny slynget honning, for Aage havde også et par bistader i haven.

Edith, som elskede børn, havde fødselsdag sidst i november, og det var for os (min farbror Henning Wienbergs børn, mine søskende og mig) den dag, julen begyndte. Edith og Aage stopfodrede os med kager, sodavand og slik, så vi blev helt dårlige. Hjemme var vi vant til at lave julepynt af glanspapir, men Edith havde købt trykte juleark til at klippe ud. Når festen var ovre, og vi skulle hjem, fik alle børn hver en serviet, og den måtte vi fylde med slik fra skålene. Jeg mindes disse jule/fødselsdage med stor glæde.

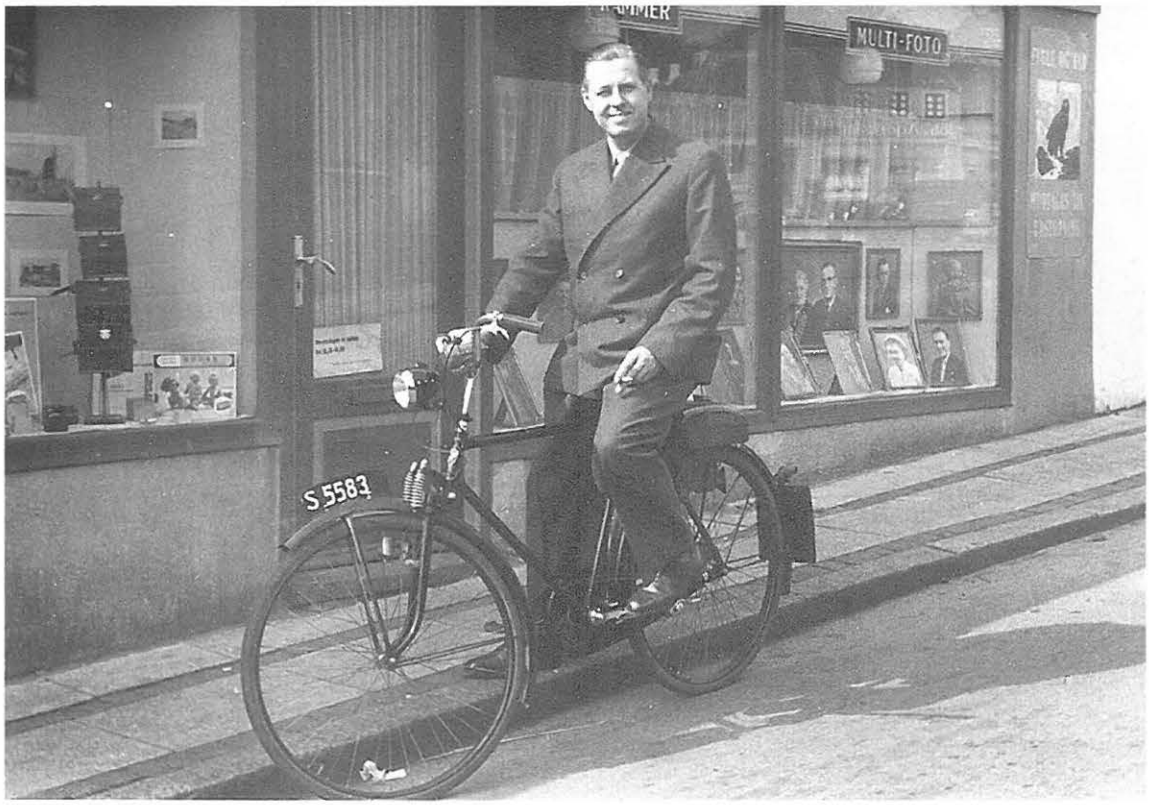

Aage Pedersen på sin »cykel med hjælpemotor«.

Fagmanden

Aage havde altid et fotografiapparat med sig: til fest, søndagsudflugt og hvor han ellers kom, og det blev til mange gode billeder. Nogle af billederne blev brugt i en kalender, hvor der var et lokalt billede ved hver måned. Ud over portrætfotos fotograferede Aage mange gruppebilleder af familier, skoleklasser og konfirmander.

Aage Pedersen overtog Scharlings forretning i 1961 og drev den fra Toldbodgade til ca. 1970, hvor man rev hjørnet af Jernbanegade og Toldbodgade ned. Forretningen i Toldbodgade bestod af et butikslokale med udstillede fotografier, billedrammer, alt til fotografering, ligesom man kunne aflevere sine amatørfilm til fremkaldelse. Aage Pedersen havde også lidt handel med salg af gamle frimærker. Her husker jeg en episode, hvor Aages kone Edith manglede frimærker til sine julekort. Så tog hun nogle af Aages gamle, sjældne mærker og brugte til frankering. Aage var sur i flere dage, da han opdagede »tyveriet«.

Ved siden af butikslokalet var der et atelier til optagelse af fotografier af personer. Lokalet var noget dunkelt, og her stod flere store, gamle fotografiapparater og diverse lamper, stole til voksne og børn samt bagtæpper. Ud mod gården var der et mørkekammer og et værksted, hvor Aage lavede billeder, først belyst og fremkaldt og i værkstedet tørret, beskåret og retoucheret. Nogle billeder blev også håndkoloreret. I værkstedsvinduet stod glas-negativer, og på en snor hang rullefilm til tørre. Aage lavede sin fremkalder selv. Jeg kan huske, at den blev brugt både til at fremkalde film og til papirbilleder.

Efter renoveringen af Toldbodgade flyttede Aage Pedersen ca. 1970 sin forretning til Vestergade, i fotograf Grams tidligere butik. Samtidig købte han og Edith hus på Møllevej 55, hvor han boede resten af livet.

Sidst i 70'erne stoppede Aage som erhvervsdrivende, og en del af hans fotoudstyr og et meget stort antal glas-negativer blev flyttet til Møllevej, hvor han indrettede et rum i kælderen til

mørkekammer. Her kunne han dyrke sine interesser, fotografering og haven. Edith og Aage var meget gæstfrie, og Møllevej blev en årrække samlingssted for mange hyggestunder med familie og venner.

Edith, som var temmelig kraftig, blev mere og mere svagelig, og i begyndelsen af 1980'erne kom hun på plejehjem på Højtoftevej, og Aage besøgte hende hver eneste dag. Også Aage begyndte at skrante, og hans syn blev dårligere. Til sidst kunne han næsten intet se. Det var en hård skæbne at miste synet, den sans han havde levet af hele livet, og det gjorde ham bitter.

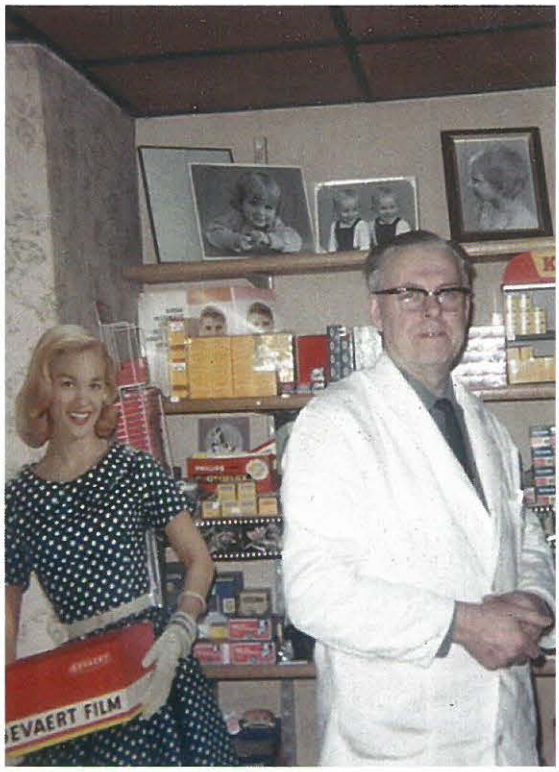

Skån glaspladerne!

Aage Pedersen havde, som nævnt, en stor samling af glasplader med gamle Thisted-billeder. Der var bl.a. billeder fra Scharlings og Grams tid. Min svigermor, som boede i Dragsbæk, ønskede sig et par gamle billeder derfra. Derfor tog jeg op til Aage. Vi satte os ud på terrassen, og jeg hentede en kasse glas-negativer. Aage holdt pladen op i lyset og spurgte, om det var

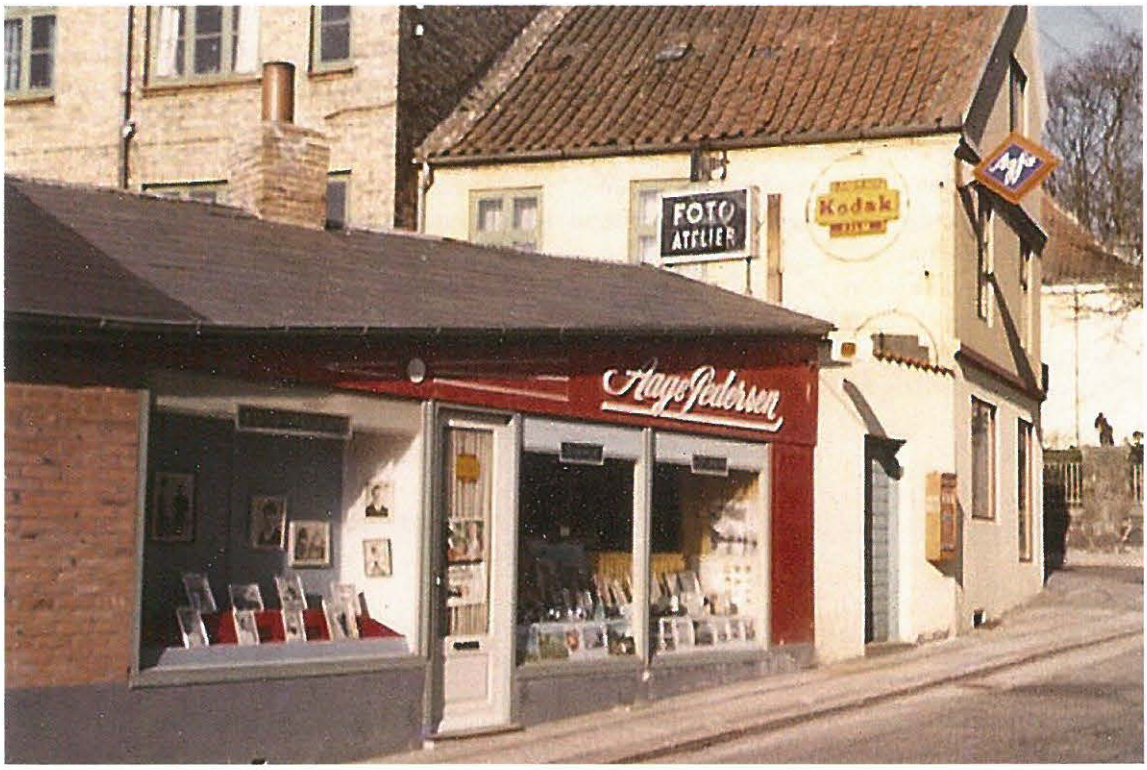

Butikken i Toldbodgade.

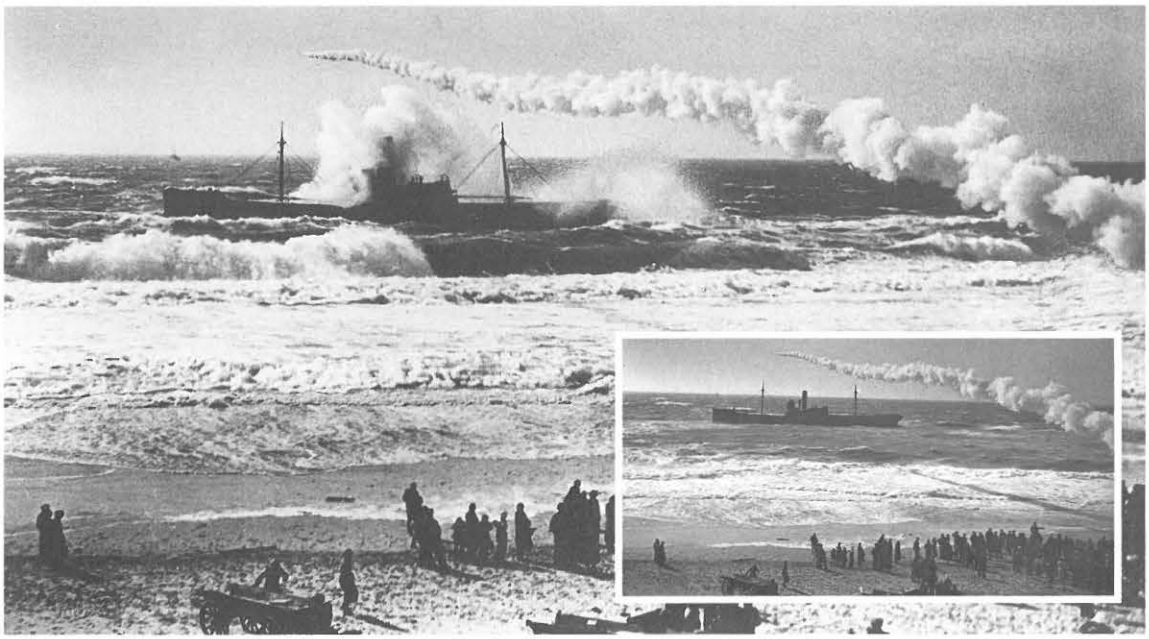

Aage Pedersen tog dette billede fra redningsaktionen med raketafskydning ved damperen »Sprightlys« stranding ved Lyngby i 1934. Skumsprøjtet over skibet blev efterfølgende retoucheret på, det var fint håndværk. Billedet blev solgt til mange af datidens billedmagasiner.

fra Dragsbæk. Nej, det var et billede fra Storetorv. Så smed han glaspladen ned på fliserne, så den splintrede i mange stykker. Det gentog sig med flere glasplader. Da jeg bad ham om at stoppe, sagde han, at der var jo ingen grund til at gemme på de gamle billeder. Her trådte hans bitterhed frem. Han stoppede, og vi fandt en serie plader med motiver fra Dragsbæk, hvorefter vi gik ned i kælderen.

Aage, som jo ikke kunne se, hældte lidt fremkalder op i en skål og stak fingeren ned for at mærke, hvor meget der var. Derefter hældte han noget vand i skålen og ned med fingeren. Da vi havde belyst et par strimler fotopapir og fremkaldt dem, spurgte han, hvordan de så ud. Det var bare perfekt, og så lavede han hele serien. Det må være topmålet af professionalisme at kunne lave kvalitetsbilleder, som blind. Jeg var dybt imponeret. Det skal lige siges, at de gamle glasplader, der overlevede, blev afleveret til Lokalhistorisk Arkiv.

Aage Pedersen døde den 25. oktober 1988, og hans urne blev nedsat på hans svigerforældres gravsted på Thisted Vestre Kirkegård. Edith døde den 16. marts 1993, og hendes urne blev nedsat i samme gravsted.

Jul i Thy quiz

1. Bestyrelsen for Nationalpark Thy har som formand en tidligere borgmester.
   Er det: Erik Hove Olesen, Ejner Frøkjær eller Arne Hyldahl?

2. Hvornår udkom Jul i Thy første gang:
   1931, 1936 eller 1941?

3. I 1980'erne blev Anette Jørgensen tre gange kåret som Årets Sportsnavn i Thy.
   Dyrkede hun: Svømning, håndbold eller skydning?

4. Hvad hed forfatteren Johan Skjoldborgs anden kone:
   Louise, Kirstine eller Marie?

5. Hvornår blev Hanstholm Havn indviet:
   1957, 1962 eller 1967?

6. Hvilken kirke i Thy har en engel på taget:
   Helligsø, Jannerup eller Kåstrup?

7. Hvor lang var Sjørring Sø, før den blev udtørret i 1860:
   2 km, 5 km eller 8 km?

8. Når en thybo engang sagde å'rumdae, mente han så:
   Fødselsdag, ladeport eller stald?

9. Hvilken bygning er højest:
   Thisted Kirkes tårn, Hanstholm Fyr eller vandtårnet i Thisted?

10. Tidligere kirkeminister Vilhelm Fibiger ejede en stor gård i Thy.
    Var det: Øland, Skibstedgård eller Lyngholm?

11. I hvilken by i Thy ligger gaden *Solitudevej*:
    Thisted, Hurup eller Koldby?

12. Hjemstavnsdigteren Hans Bakgaard opholdt sig i 1920'erne i udlandet.
    Var det i Norge, Amerika eller Australien?

13. Hvem har skabt statuen Thistedpigen:
    Henning Wienberg Jensen, Johan Galster eller Freddy Eriksen?

Løsning side 79.

Fra det gamle album

Skinnerup købmandshandel, formentlig et fotografi fra 30'erne, med benzinstander og skilt, der viser mod Hansted. Bygningen ejes i 2014 af et ungt par, der arbejder på at sætte den i stand.

Store Torv med parkerede biler, inden husene i slutningen af 50'erne blev revet ned for at gøre plads til Landmandsbankens bygning (1960). Store Torv 2014, uden biler, med J. P. Jacobsencentret, som blev indviet i 2008.

Thisted Havns slæbested blev fjernet i midten af 50'erne. Thisted Havn 2014.

Et postkort fra Nors med folk på vej til kirke i starten af 1900-tallet. Fotografen har stillet folk op langs vejen. Bagest skimtes to på cykel. Kirkebyvej 2014.

Klitmøller 1942. Redningsmandskab. Set fra venstre: Peter Brandi, Frederik Mortensen, Poul Odder, Christian Hausgaard Hede, Johannes Odder, Marinus Bunk, Knud Krogh, Jens Dragsbæk, Kristian Bunk, Ole Krogh. Billede modtaget af Inger Kristine Hausgaard Pedersen f. Hede. reg. 15.4.2013 på Vangsaa Arkiv.

Billedet blev bragt i sidste års udgave af Jul i Thy. Nye oplysninger modtaget af Anna Bach og Lis Nielsen, Klitmøller.

Foto ca. 1950-1960. Fotoet er taget på fiskerihavnen i Thisted, da redskabsskurene lå ovre ved eksportstaldene. Fra venstre: Peter Wiehl, Mads Holm (?), Poul Jørgensen og Mads Jensen. Personen med cyklen i baggrunden er ukendt.

Billedet er indsendt af Morten Andersen, Thisted.

Lærer Frandsen var lærer i Faartoft Skole i mange år. Da han i 1933 tog sin afsked, købte han et stykke jord, ca. 2 ha, fra Theodor Odderhedes gård, og byggede senere et – efter datidens fortid – temmeligt stort hus samt et lille udhus. Han plantede frugttræer i en del af jorden og havde også nogle husdyr. Efterfølgende kaldte Sigurd Bach huset for *Skolegården*.

På billedet ses han sammen med hustruen Maren samt en ukendt pige. Bagest står husassistenten Karen Marie Jensen.

Faartoft Skole blev kendt, fordi skolemanden Christen Kold en tid var »omgangslærer« der, det vil sige, der var ingen skolebygning; skolen blev holdt på omgang på de forskellige gårde. Hvornår den »gamle« skolebygning blev bygget vides ikke, men den nuværende bygning, som husede skolen, er bygget og taget i brug år 1900. Den første eksamen blev holdt om foråret 1900 og den sidste den 29. marts 1955. Det største elevtal var 23 og det mindste tre. Det kan man kalde en »lilleskole«, men det var bestemt en god skole.

Siden lukningen i 1955 har skolen haft forskellige ejere. En tid drev Niels Dahl vognmandsforretning fra stedet. Nu er den udelukkende beboelse.

Indleveret af Henning Kjeldgaard, elev 1945-1950.

I afdøde Tage Jensens bo var en del billeder. Her et billede fra Faartoft Skole år 1939. Billedet er indleveret af Henning Kjeldgaard, Thisted, og navnene har Chr. Godiksen, Tved, været behjælpelig med.

Bageste række fra venstre: Lillian Mortensen, Christian Pedersen, lærer Højbjerg, Stinne Kirkegaard, Karen Larsen, Stine Godiksen, fru Højbjerg og Tage Jensen.

Miderste række fra venstre: Mette Pedersen, Else Godiksen, Vera Mortensen, Jørgen Godiksen, Martin Overgaard, Gunnar Pedersen og Christian Godiksen.

Forreste række fra venstre: Marie Larsen, Gerda Pedersen, Jens Godiksen og Jens Møller Overgaard.

Udlånt af Michael Vandet, Thisted, som oplyser, at personerne er Tage Thobiassen og Karen Mikkelsen fra Røde Kors (Thisted Samariterkolonne). Billedet er taget ved kuplen til 10,5 m afstandsmåleren på 38 cm-batteriets ildlederbunker i Hanstholm, sikkert 1945.

Grønnegaard i Kjelstrup. Billedet er sammen med det på næste side indleveret af Per Kanstrup, Thisted.

Foto fra 1915 af familien Christen Bonde Sørensen Kanstrup fra Grønnegaard i Kjelstrup ved Thisted.

Kort levnedsbeskrivelse af deres livsforløb:
Forældre:
(1) *Christen Bonde Sørensen Kanstrup*, landmand i Kjelstrup, født 26.08.1869 – død 02.04.1927, gift med (2) *Maren Bonde Kanstrup*, f. Søndergaard Christensen, født 25.06.1869 – død 07.05.1964.

Deres 10 børn:
(3) *Dorthea Marie Kanstrup*, født 08.12.1891 – død? gift med (4) *Anders Pedersen* (Eshøjgaard i Fårtoft). Et barn i ægteskabet.
(5) *Mette Magrethe Kanstrup*, født 25.03.1894 – død? Gift med (6) *Jens Krog Pedersen* (Engbjerggaard i Kjelstrup). Tre børn i ægteskabet.
(7) *Søren Knakkergaard Kanstrup*, født 14.05.1895 – død 28.10.1959. To børn i ægteskabet. Købmand i Kjelstrup, derefter købmand og kroejer i Stenbjerg og sluttelig købmand i Slet ved Århus. Gift med *Ville Kanstrup*, f. Pejtersen fra Snedsted.
(8) *Laura Kristiane Kanstrup*, født 30.09.1897 – 22.5.1953. Gift med *Jens Kanstrup Gravesen*, gårdejer i Kåstrup. Seks børn i ægteskabet.
(9) *Anna Kristine Kanstrup*, født 10.10.1899 – død? Gift med *Peter Tange*, familien udvandrede til Amerika ca. 1921. To børn i ægteskabet.
(10) *Laurids Kristian Kanstrup*, født 24.03.1901 – død? Udvandrede til Amerika i 1919, hvor han forsvandt sporløst ca. 1932.
(11) *Alfred Kanstrup*, født 20.03.1905 – død 07.05.1984. Gift med Lilly Kanstrup, f. Oddershede. Fire børn i ægteskabet. Landmand i Brund og fra 1950 gårdejer i Fårtoft (Eshøjgaard)
(12) *Astrid Kanstrup*, født 10.04.1908 – død? *Gift med Harald Lunde*. Fire børn i ægteskabet. Familien bosatte sig i København.
(13) *Aage Kanstrup*, født 17.12.1910 – død? Gift med *Astrid Kanstrup*. 1 barn i ægteskabet. Købmand i Thorsted, derefter bogholder i Thisted.

Der køres korn hjem hos Karl Andersen i Faartoft Mølle. Karl Andersen forker negene op til Niels Jensen, som lægger læsset. Tage Jensen kører traktoren – en David Brown. Den er forsynet med sort-hvide SA-nummerplader, fordi benzintraktorer skulle indregistreres som biler, når de blev brugt til vognmandskørsel eller f.eks. som her i dette tilfælde til mælkekørsel.

Traktorer, som blev brugt i landbruget, var forsynet med en rund hvid-grøn nummerplade og måtte køre på afgiftsfri benzin, »blå« benzin. Både Tage Jensens ejendom og Faartoft Mølle er faldet for udviklingen og er begge fjernet. Ikke så meget som en sten eller et træ fortæller om det liv, som blev levet der i mange generationer. Oplysninger og foto: Henning Kjeldgaard, Thisted.

Evita Vandet, Thisted, har sendt et billede af sin farfar og farmor, Peder Madsen Poulsen (1868-1917) og Ane Marie Madsen (1869-1939). De fik otte børn, men kun de fire nåede voksenalderen.

Om billedet skriver Evita: »Dette billede er fra 1916, da farfar og farmor er blevet bestyrerpar på Hunstrup-Østerild-Hjardemål fattiggård. Desværre døde farfar allerede i 1917, kun 48 år gammel. Fattiggården blev kort efter nedlagt. Farmor flyttede til Hillerslev og senere til Thisted, hvor hun døde. De blev begravet i Hunstrup, og deres gravsten er bevaret på kirkegården.«

Jubilæumsbilleder

Konfirmandholdet fra Ræhr Skole 1954 har afholdt 60 års jubilæum, her fotograferet i Thisted Lilleby.

Bagest fra venstre: Svend Erik Simonsen, Elly Hansen (Jespersen), Mette Nielsen, Marie Sørensen (Bojesen), Ella Gertsen (Søe), Kathrine Jespersen (Odgaard), Åse Winther (Oddershede), Vita Thomsen (Sand). Forrest fra venstre: Otto Bunch, Peter Poulsen, Jens Chr. Bojesen, Bent Pedersen.

Foto: CLICK Fotografen Thisted

18 konfirmander fra årgang 1964 i Hunstrup var samlet i Hunstrup Kirke lørdag d. 24. maj 2014. Fire konfirmander var forhindret i at deltage.

Øverst fra venstre: Peter Pedersen, Ernst Stefansen, Bent Kristensen, Finn Sloth, Karl Ove Lukassen og Erling Fredsøe. Miderst fra venstre: Ove Jensen, Leo Nielsen, Kirsten Christensen (Pedersen), Lene Christensen (Thomsen), Erik Olsen og Kurt Poulsen. Nederst fra venstre: Elin Poulsen (Brogaard), Mildred Pedersen (Andersen), Vibeke Jensby (Langballe), Ulla Østergaard (Poulsen), Kirsten Eriksen (Boesen) og Anita Nielsen (Damsgaard).

Foto: Privat.

60 års konfirmander fotograferet i Snedsted Kirke søndag den 30. marts 2014.

Forrest fra venstre: Eva Jensen (Pedersen), Inger Nielsen (Nielsen), Grethe Østergaard (Nielsen), Dagny Pedersen (Hansen), Grethe Kristensen (Lauritsen) og Tove Aas Pedersen (Nielsen). Bagest fra venstre: Kristian Richardt Møller, Manly Pedersen, Anders Korsgaard og Thorkild Madsen. Yderst til højre: Pastor Knud Bunde Nielsen.

Præsten i 1954 var Emil Gregersen.

Foto: Privat.

Året der gik

Oktober 2013

1: Region Nordjylland indviede det nye sundhedshus i Hurup. De praktiserende læger i Hurup og Bedsted, som har været med til at planlægge huset, har valgt at blive på deres gamle lokaliteter.

2: Havrevej i Thisted kommer efter et års pause igen på ghettolisten fra Ministeriet for by, bolig og landdistrikter.

4: I auktionshallen på Hanstholm Havn overrækker folketingsmedlem Simon Kollerup et brev til havnedirektør Birgitte Juhl. I brevet bekræfter finansminister Bjarne Corydon, at staten vil veksle vedligeholdelsespenge til et fast årligt tilskud.

18: Politiet indstiller en større eftersøgning af to italienske kvinder, der havde efterladt en lejet bil nord for Agger. Kvinderne havde overnattet på hotel i Hurup og sendt en mail til biludlejningsfirmaet i Århus med beskrivelse af, hvor bilen stod.

27: Midt i den kommunale valgkamp kan socialdemokraternes spidskandidat Ulla Vestergaard fortælle om sit rottemareridt. I flere uger har hun ikke boet i sit hus, mens det saneres for rotteplagen.

November

4: Ved en politirazzia i og omkring Frøstruplejren blev otte personer antastet med hash. Personerne kom fra Hjørring, Herning, Salling, Skive, Skagen, Frederikshavn og Århus.

7: Slagteriet Tican påbegynder et byggeri af ny køletunnel og udvidelse af kølerum. Byggeriet koster 80 millioner kroner.

14: Statsminister Helle Thorning Schmidt kan på sin turné til støtte for socialdemokraterne i Thy hædre Palle Rishøj fra Vesløs for et 50-årigt medlemskab af socialdemokratiet.

19: Valg til kommunalbestyrelse og region. Thisteds borgmester Lene Kjeldgaard Jensen fortsætter med en konstitueringsaftale mellem Venstre, Konservative og Dansk Folkeparti.

24: Fiskercompagniets pakhus i Vorupør rives ned for at give plads til et nyt.

December

2: December bliver, efter 47 år, sidste måned for sejlmager Jan SAXØ Sørensen på Hanstholm Havn.

6: Med vindstød af orkanstyrke, målt på Hanstholm Havn, kom stormen Bodil til Thy. Der var skader på tagkonstruktioner og væltede træer. På Vestervigvej ved Hørdum væltede et træ over en bil. De to personer i bilen blev kørt til Sygehus Thy-Mors.

12: Niels »Blyant« Pedersen ville ikke finde sig i, at en butikstyv løb med tøj for 3000 kroner. Han løb efter tyven og kunne efter en hektisk løbetur hænge det stjålne tøj tilbage i butikken.

13: Thyboforeningen i København nedlægger sig selv og overdrager fane og andre effekter til Museet for Thy og Vester Hanherred.

20: Formanden for Hanstholm Havns bestyrelse, Poul Arne Jensen, der tidligere meddelte, at han forlod besyrelsen, fortsætter sammen med den »gamle« bestyrelse, til en ny bestyrelse er klar 1. april 2014.

Januar 2014

2: Jens Jørgen Jensen, mangeårig ejer af Hanstholm Elektronik og senest driftsleder på Øresund Drydok i Landskrona i Sverige, har overtaget det konkursramte Nystrup Camping ved Klitmøller.

8: Redningsmændene i Hanstholm har fået en ny terrængående Unimog, der skal gøre redningsstationens indsats fra stranden mere effektiv. Vognen er spækket med elektronisk udstyr og genoplivningsudstyr. Prisen for den nye Unimog anslår stationsleder Morten Olsen til at være mellem to og to en halv million kroner.

20: I Nørhå har en flok aktive boere, med tømrermester Carsten Fisker i spidsen, taget initiativ til at opstille en hjertestarter. 13 beboere har været på kursus for at kunne betjene hjertestarteren, der døgnet rundt er tilgængelig ved Nørhå Autoværksted.

25: Thys fjerde højtid, generalforsamlingen i Thisted Bryghus, fyldte Thy-Hallens to haller. Deltagerne blev præsenteret for Experimentet, en ny økologisk øl med ingredienser fra Thys natur.

Februar

4: »Skattekisten« kaldes Hurups nye børnehus. Der er plads til 100 børn mellem 0 og 6 år. Husets 100 kvadratmeter har kostet 18 millioner kroner.

14: En kvinde, der var faret vild i Hanstedreservatet, blev fundet i god behold af mandskabet på en af søværnets helikoptere. Kvinden havde overnattet under åben himmel.

18: Økonomiudvalget i Thisted Kommune er indstillet på at sælge det gamle plejehjem Rønhedecentret for 1 krone. Køberen er den lokaltbaserede selvejende institution Rønhedecentret. Udvalget anbefaler, at den del af centret, der ikke skal bruges, rives ned, og udvalget er klar til at bruge 575.000 på nedrivningen.

19: Hanstholm Havns udvidelse samlede næsten 500 thyboer til møde på Hotel Hanstholm. De kendte havneplaner blev vist frem. Mødets resultat var spørgsmålet: Hvad gør vi nu?

21: Kaja er navnet på Bent Skytte-Rasmussens keramikskulptur ved den nye akutmodtagel-

se på Sygehus Thy-Mors. Skulpturen har kostet 300.000 kr., og det har givet kunstneren økonomisk hovedbrud. Han mangler 100.000 for at få dækket omkostningerne ved at lave kunstværket, et beløb som Region Nordjylland ikke ønsker at betale.

26: Et velbesøgt møde om planerne for ældre og plejehjem på Thisted Rådhus skal give politikerne i byrådet brugbare ideer til omlægninger og besparelser på godt 15 millioner kroner på ældreområdet.

Marts

5: Thisted Bryghus præsenterer en ny påskeøl – en Påske Ale.

9: I de første martsdage losses der store mængder blåhvilling over kajen i Hanstholm. Det giver travlhed både på haven og fiskemelsfabrikken.

10: Borgmester Lene Kjeldgaard Jensen tager første spadestik til et havbad ved Vorupør.

15: Klubberne i Østerild, der bruger byens multihus, beslutter ikke at anke en dom, der bestemmer, at klubberne skal betale tilskud på godt 400.000 kroner tilbage til Thisted Kommune.

21: Koldby Børnehave holder aftenåbent med håb om, at forældrenes børnefrie aften om ni måneder resulterer i flere børn til Koldby.

22: En langvarig strid om betaling for grusmaterialer til testcentret i Østerild mellem Thisted Mørtelværk og vognmand Bjørn Filtenborg, Nykøbing, slutter i landsretten med, at Thisted Mørtelværk skal have et beløb på godt to millioner kr.

April

1: En licitation over renovering af bygningerne ved Hanstholm Fyr ender med en pris på 2,44 millioner kr.

11: Thisted Kommune kan konstatere, at der er 26 tomme ældreboliger på ældrecentrene.

14: Beredsskabsstyrelsen Nordjylland får besøg af forsvarsminister Nikolaj Wammen. Ministeren orienteres om det statslige og det kommunale beredskab.

22: Efter 32 år som plejehjemsleder slutter Jytte Otte sit arbejdsliv på Dragsbækcentret i Thisted. Hun blev som 29-årig leder af plejehjemmet Vestergården i Sundby Thy.

26: Et konsulentfirma foreslår Thisted Kommune, at mindst fire plejehjem skal lukkes. Det giver straks stærke reaktioner fra thyboer i de berørte byer.

Maj

1: Hanstholm Havn får ny bestyrelse med civilingeninør Martin Vestergaard som formand. Borgmester Lene Kjeldgaard Jensen bliver næstformand.

6: Truslen om lukning af Vesløs Plejehjem får en gruppe borgere på Hannæs til at arbejde for et friplejehjem i byen.

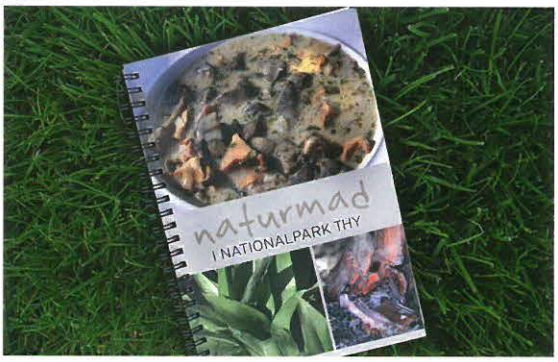

18: En feltkogebog, med opskrifter på mad lavet af råvarer fundet i naturen, udgives af Museum Thy i samarbejde med Naturstyrelsen Thy, Thy Turist og Nationalpark Thy.

20: I et brev til fire ministre anmoder Lene Kjeldgaard Jensen om statslig støtte til udviklingen af Hanstholm Havn og Thy. Brevet er sendt til finansminister Bjarne Corydon, økonomi- og erhvervsminister Margrethe Vestager, transportminister Magnus Heunicke og erhvervs- og vækstminister Henrik Sass Larsen.

21: Slagteriet Tican fik besøg af statsminister Helle Thorning Schmidt i forbindelse med valget til Europaparlamentet.

Juni

1: Udstyret til Thy Cable Park, i havnebassinet ved den gamle Synopalgrund, er ved at være klar. De første prøveture for vandhunde på vandski er allerede taget.

12: Ved premiereforestillingen i Kino præsenterer thyboerne Mikkel Vinther og Jesper Frost deres anden spillefilm Abakadabra. Filmen er optaget i Thy og har haft et budget på kun 65.000 kroner.

24: Thisted Byråd vedtager at lukke fire plejehjem i Vesløs, Nors, Sundby Thy og Ydby.

26: Keramiker Bent Skytte Rasmussens skulptur »Kaja« afsløres ved den nye bygning med akutmodtagelse ved Sygehus Thy-Mors

28: Årets Thy Rock fylder Vestre Dyrskueplads og Thisted med mennesker og musik. Der var solgt 10.500 billetter i forsalg.

Juli

1: Fiskerlejet Lyngbys 150 års jubilæum fejres blandt andet med, at amatørerne fra Fyrspillene i Lyngby opfører dramatikeren Marie Markvard Andersens skuespil »Den Spanske Sømand«.

4: På Det Gamle Rådhus i Thisted åbnes en udstilling med nogle af maleren Jens Søndergaards billeder. I den gamle byrådssal er de syv store malerier, der i 1938 og 1939 kom til Thisted Bibliotek, hængt op.

12: Vildsundbroens 75 års fødselsdag fejres i flot sommervejr med taler af borgmestrene fra Thisted og Mors, Lene Kjelgaard Jensen og Hans Ejnar Bertelsen.

21: En brand i Vesterhavscafeen ved landingspladsen i Vorupør lukker cafeen midt i højsæsonen. Det lykkes dog i løbet af få dage ejeren at etablere en nødcafé i et telt.

23: Vestervig er i sommervarmen Danmarks varmeste by med 31,3 grader.

24: Årets Vilsundmarked slutter efter tre hektiske, men varme dage.

26: Seks ud af syv startende cykelmotionister fuldførte med otte etaper en 1600 kilometer lang cykeltur fra Tilsted til Paris. Inden hjemturen, i bil, kunne de følge afslutningen på årets Tour de France.

August

5: For 19. gang kan en flok børn fra Hviderusland opleve Thy med Bulbjerghjemmet som udgangspunkt.

12: I Østerild hyldes cykelrytteren Michael Valgren af et par hundrede mennesker for sin sejr i cykelløbet Post Danmark Rundt.

22: Lone Mark lukker sin købmandsbutik i Agger. Det er ikke længere rentabelt at være købmand i byen.

25: Forældre til børn i Nors Børnehus protesterer mod Thisted Kommunes plan om at lukke Nors Børnehus. Lukningen af børnehuset i Nors er en del af kommunens omfattende planer om at lukke daginstituitioner og skoler

30: Efter 28 år som sognepræst i Vang, Hundborg, Jannerup og Vorupør rejser Flemming Burgdorf tilbage til Sønderjylland.

31: Mary er navnet på en syv tons tung skulptur ved signalmasten i Agger. Skulpturen er sat af Agger Fiskeriforening som minde og hæder til fiskerkonerne.

September

1: Færgen over Næssund mellem Thy og Mors stopper ved nytår 2015. Morsø kommunalbestyrelse har som et led i budgetforliget for 2015 vedtaget at stoppe tilskuddet. Thisted Kommune, der dækker 1/3 af tilskuddet, følger trop.

3: I Nors har lukningen af ældrecentret født en ide om at lave et boligfællesskab for ældre, et »oldekolle«.

6: Sønderhå-Hørsted Sparekasse, en af Danmarks mindste, fordobler sit overskud for det første halvår af 2014 til godt 4 millioner.

15: I Klitmøller bliver den strandede Hanstholmkutter Lea en forhindring for afviklingen af surfernes World Cup-stævne. Kutteren bliver efter et døgn trukket fri. Manglende vind gør, at der kun kan surfes den sidste af syv stævnedage.

26: Anna Hedeholm Larsen fra Klitmøller bliver den første modtager af prisen som »Årets Frivillige i Thisted Kommune«. Hun får prisen for sit arbejde for asylsøgerne i Hanstholm.

Jul i Thy quiz – 13 rigtige: X 1 1 1 2 X 2 X 1 1 2 X 1

JUL I THY, 84. årgang

Udgivet af Museum Thy, Jernbanegade 4, 7700 Thisted, tlf. 9792 0577.
Indlæg sendes hertil.

Redaktion: Nora Hornstrup, Klaus Madsen og Svend Sørensen.

Forsidemotiv: Julebelysningen hos Chr. Søndergaard, Vestergade 6 i Thisted.
Senere end nyindretningen i 1931.

Eftertryk ikke tilladt.

Grafisk tilrettelæggelse: Karin S. Fredsøe, Tilde Grafisk.

Tryk: Trykkeriet Friheden, Nors.

ISBN 978-87-88945-42-3

Thybo Biler

OPEL CHEVROLET SAAB BOSCH Service IVECO

Thisted - Vestervig - Holstebro

www.thybo-biler.dk

Thy - helt naturligt

www.visitthy.dk

Tlf. 9792 1900

Turistinformation
Det Gl. Rådhus
Store Torv
7900 Thisted

Andelskassen JAK Thisted

Tilpas anderledes...

Frederiksgade 6, 7700 Thisted
Tlf. 32 65 00 02 www.ajak.dk

– Så er dine penge i gode hænder

KonditorBager

Konditor Bager
Madsens Bageri
Hovedgaden 48
7752 Snedsted
Tlf. 97 93 40 03

www.konditorbager.dk
Se vores børneside: www.markogmille.dk

Thisted Begravelsesforretning

Elin og Hans Ole Vester

Danske Bedemænd

Bisgårdsgade 6 . 7700 Thisted
97 92 01 38

NORS AUTO A/S

Automester
NISSAN

v/ Poul Isaksen
Norsvej 75, Nors
7700 Thisted

97 98 18 55
Fax 97 98 10 44

Lager og reservedele..... 97 98 18 55

1-2-3 benzin

www.thisted-bibliotek.dk

RADIO aura
musik fra hjertet

Vi dækker hele Thy

Thisted Dagblad
NORDJYSKE

CLICK
FOTOGRAFEN THISTED
Storegade 9 • 7700 Thisted
Tlf. 97 92 01 61 • fotografen-thisted.dk

NJ EDB & KONTOR SERVICE

Niels Jensen
Servicekonsulent

Kastanievej 37, 7700 Thisted
Tlf. 97 92 22 55 . Mobil 20 42 22 22
mail@njedb.dk . www.njedb.dk

Hotel Klitheden
Nordsøvej 10, Vorupør, 7700 Thisted
Tlf. 9669 1122
stig@hotelklitheden.dk
www.hotelklitheden.dk

hl botex®
hjem til dig
VESTERGADE 25 · 7700 THISTED · TLF. 97 92 24 44

Bog&idé
Vestergade 14
7700 Thisted
Telefon 97 92 03 99
www.bog-ide.dk

Brdr. W. Hansen har over 20 års erfaring med udførelse af alle former for alarmer, herunder tyverialarmer til både private og erhverv.

Brdr. W. Hansen er godkendt alarminstallatør af Forsikring og Pension (Skafor).

Brdr. W. Hansen leverer også kameraovervågning til alle formål.

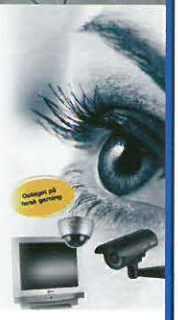

Dit lokale TS-center
BRDR. W. HANSEN
Thisted · Tel.: 97922700 · www.brdrwhansen.dk

Museumscenter Hanstholm
– oplev Nordeuropas største fæstningsanlæg
Molevej 29, 7730 Hanstholm
tlf. 9796 1736
museumscenterhanstholm.dk

TÆT PÅ DIT FERIEHUS – OG TÆT PÅ DIG

HOLD JERES NÆSTE FAMILIEFERIE NÆR VESTERHAVETS SMUKKE KYST.

Hos FERIEPARTNER THY er vi stolte af at udleje nogle af områdets bedste privatejede feriehuse.

Når I lejer feriehus hos os medfølger en række services bl.a.:

- **GRATIS** udlån af barneseng, barnestol og trækvogn
- Gode **TILBUD** uden for højsæsonen
- Gode **RABATTER** på golf og attraktioner

VI GLÆDER OS TIL AT BYDE JER VELKOMMEN!

FERIEPARTNER THY har et bredt udvalg af feriehuse af høj kvalitet og til gode priser.

FERIEPARTNER THY
Vesterhavsgade 44 . Nr. Vorupør . 7700 Thisted
thy@feriepartner.dk . www.feriepartner.dk/thy . T: +4597938022

Bliv kunde i Nykredit

Ring i dag og aftal et møde med en af vore rådgivere, så du kan høre mere om dine muligheder.

Storegade 8, 7700 Thisted · Tlf 44 55 67 77

Nykredit

bornerups datacenter

Microsoft Dynamics C5 og NAV
Leopardvej 11, 7700 Thisted. Tlf. 9618 7400
Afdelinger i Thisted, Aalborg og Herlev. Besøg os på www.bornerup.dk

MidtVest

REVIKON
Revisionskontoret
Registreret Revisionsinteressentskab
Jernbanegade 18 - 7700 Thisted
Telefon 97 92 08 99 - Fax 97 92 04 11

brillehuset
briller med personlighed

Lokalt kendt – ud over alle grænser...

Tican

Tican A/S · Strandvejen 6 · 7700 Thisted · 9919 2300 · www.tican.dk

kom i pedal-humør

Serviceture

Stedet hvor du handler cykler og knallerter

- håndbyggede cykler efter ønske

Østbyens Cykel- & Knallertcenter

v/ Mikael Visti Jørgensen
Østerbakken 62 B, 7700 Thisted, Tlf. 97 92 48 88

Apotekeren

Thisted Svane Apotek

Storegade 5 · 7700 Thisted
Telefon 97 92 00 11 · Telefax 97 92 11 88
e-mail: thisted@apotekeren.dk
www.thisted.apotekeren.dk

• LANDBRUG • INDUSTRI • PRIVAT • EDB • ALARM

Elektrikeren THY A/S

Bjørnevej 8, 7700 Thisted

2023 4757 • 9792 5066

www.elektrikeren-thy.dk – e-mail: info@elektrikeren-thy.dk

DØGNVAGT
97 92 50 66
20 23 47 57

mad med mere

Slagteren på Møllevej

Du får altid en god steg hos...

v/ Charles Knudsen og Thomas Kibsgaard
Møllevej 61, 7700 Thisted, Telefon 9792 0732

THY MESTERBYG ApS
Tømrer & Snedker
Ballerumvej 157 · Hillerslev · 7700 Thisted
Tlf. 97 98 15 99
www.thymesterbyg.dk

ELCON
THISTED A/S

v/Aut. el-installatør
Rasmus Jeppesen
Vilhelmsborgvej 21
7700 Thisted
Tlf. 97 92 63 22
www.elcon-thisted.dk

Havnesmeden
Smede- og maskinværksted
v/ Leif Andersen
Tlf. 97 92 17 15
fax 97 92 68 15
havnesmeden@info.dk
www.havnesmeden-thisted.dk

ALT I TRYKSAGER

TRYKKERIET
Friheden
T: 9798 1641 . trykker.dk
- du mærker vi trives . . .

TOPS®
Juul Sko
Vestergade 20 . Thisted . Tlf. 97 92 05 99
www.tops.dk

REVISION LIMFJORD

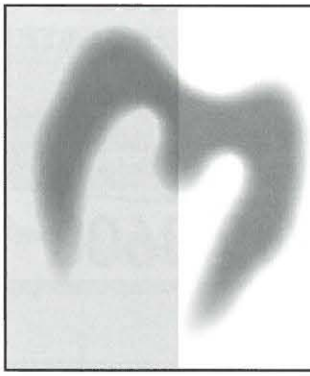
TANDLÆGE
lisbeth damgaard
TANDPLEJER
lone lilleøre
Kronborgvej 49
7700 Thisted
Tlf. 9792 4020
kronborgvej@c.dk

- Vi ønsker glædelig jul samt et godt nytår

- altid et besøg værd

- ✓ Buketter
- ✓ Begravelsesbinderi
- ✓ Sammenplantninger
- ✓ Gravstedsdekorationer
- ✓ Krydderier
- ✓ Dyreartikler
- ✓ Og meget meget mere...

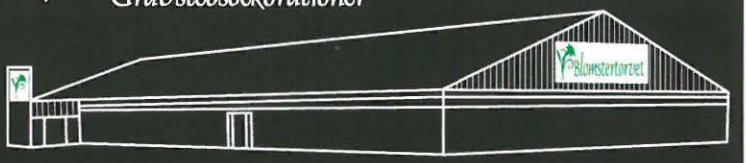

Blomstertorvet

Leopardvej 15 7700 Thisted
www.blomstertorvet.dk kontakt@blomstertorvet.dk
96 19 33 33

VESLØS KRO

Vesløs Stationsvej 25
7742 Vesløs
www.vesloeskro.dk

HAR DU HUSKET
AT BESTILLE TIL FESTEN
I 2015?

"Glædelig jul og godt nytår
fra alle os på Vesløs Kro"

9799 3600

FAMILIEFEST
BRYLLUP
KOBBERBRYLLUP
SØLVBRYLLUP
GULDBRYLLUP
FØDSELSDAG
JULEFROKOST
MØDER - KURSER
KONFERENCER M.M

XL BYG. CESTE TRÆ

WWW.CESTE.DK

HURUP	9795 1677
SNEDSTED	9793 4044
NYKØBING	9771 1010
THISTED	9792 3311
LØGSTØR	9867 1800
FJERRITSLEV	9950 5300
BROVST	9823 1344
HUNE	9824 9233
LØKKEN	9899 1033

CESTE TRÆ - NÆRMEST OVERALT MAIL: CESTE@CESTE.DK

TARFISK OG VÆKKELSESKAGE

tilde~grafisk

karin fredsøe ~ allestræde 3 ~ 7700 thisted ~ t: 2138 4070 ~ w: tildegrafisk.dk

Snedsted Turistbusser

v / Knud E. Gregersen
Nordmarksvej 1
7752 Snedsted

97 93 40 57

SUPERSPAR

v / Henrik Poulsen
Vorupørvej 48, Sjørring
7700 Thisted
Tlf. 9797 1034

Beckers
Farve- & Grossistcenter
Industrivej 39 · 7700 Thisted
Tlf. 97 92 22 00 · Mobil: 23 32 53 44
www.colorama.dk

Lokal Brugsen
Refsvej 28 · 7700 Thisted
Tlf. 9619 3320

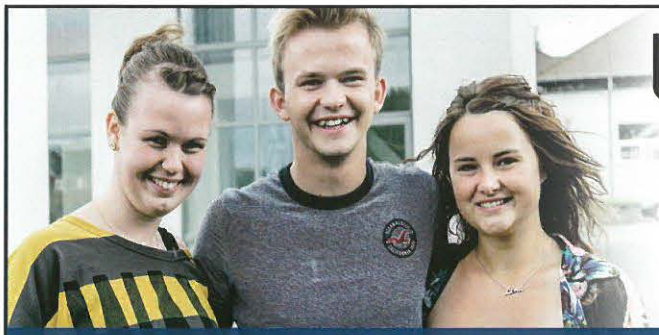

UDDANNELSER
der bringer dig videre!

euc nordvest
Center for Uddannelse og Erhverv

Se vores hjemmeside **eucnordvest.dk** hvor du kan finde mere information om alle de spændende uddannelser

restaurant
BRYGGEN

BØFHUS • BRYGGERI • BAR
Sydhavnsvej 9 • 7700 Thisted • Tlf. 9792 3090
www.bryggen.eu

LD Auto ApS
Dragsbækvej 70 . 7700 Thisted
97 92 50 38
www.skoda-thisted.dk

Thisted-Fjerritslev Cementvarefabrik A/S
Stevnsvej 17 · 7700 Thisted · Tlf. 97 92 25 22
salg@tct.dk · www.tct.dk

- Belægninger
- Spalter
- Betonrør/PVC
- Elementer
- Færdigbeton
- L-elementer

løve apoteket
Sydhavnsvej 11 · 7700 Thisted
Tlf. 9792 0488
www.thisted-loeve.netapotek.dk
Drive in service

museum thy

Sparekassen Thy
Tlf.: 99 19 50 00 • www.sparthy.dk

Stedet hvor alle kan handle!

- blæk & toner
- lys & servietter
- it tilbehør
- printere
- receptionsgaver
- kreative materialer

redoffice
KONPAP A/S
www.konpap.dk • T: 96 19 40 00

- lokal og ligetil.....

Statsaut. ejensdomsmægler og valuar Ejnar K. Jeppesen

Statsaut. ejensdomsmægler Henrik Kristensen

Statsaut. ejensdomsmægler Peter Nørgaard

Sagsbehandler Birgitte O. Mæng

Sagsbehandler Marianne Villadsen

Elev Camilla Holm

Boligkonsulent Alice Busch Mandøe

Nybolig
..sammen med Nykredit

T
H
v/
og
St
w

Håndværker Torv 7, 7700 T
Bytorvet 38, 7730 Hanstho

792 2288

thisted bibliotek
00 DEC. 2014

46.4
Thy
Jul i Thy

Ex. 0 700 864 3 76/80
BM 01/15

ikke til hjemlån

Lokalsamling

kr. 85,-

9 788788 945423 >
ISBN 978-87-88945-42-3